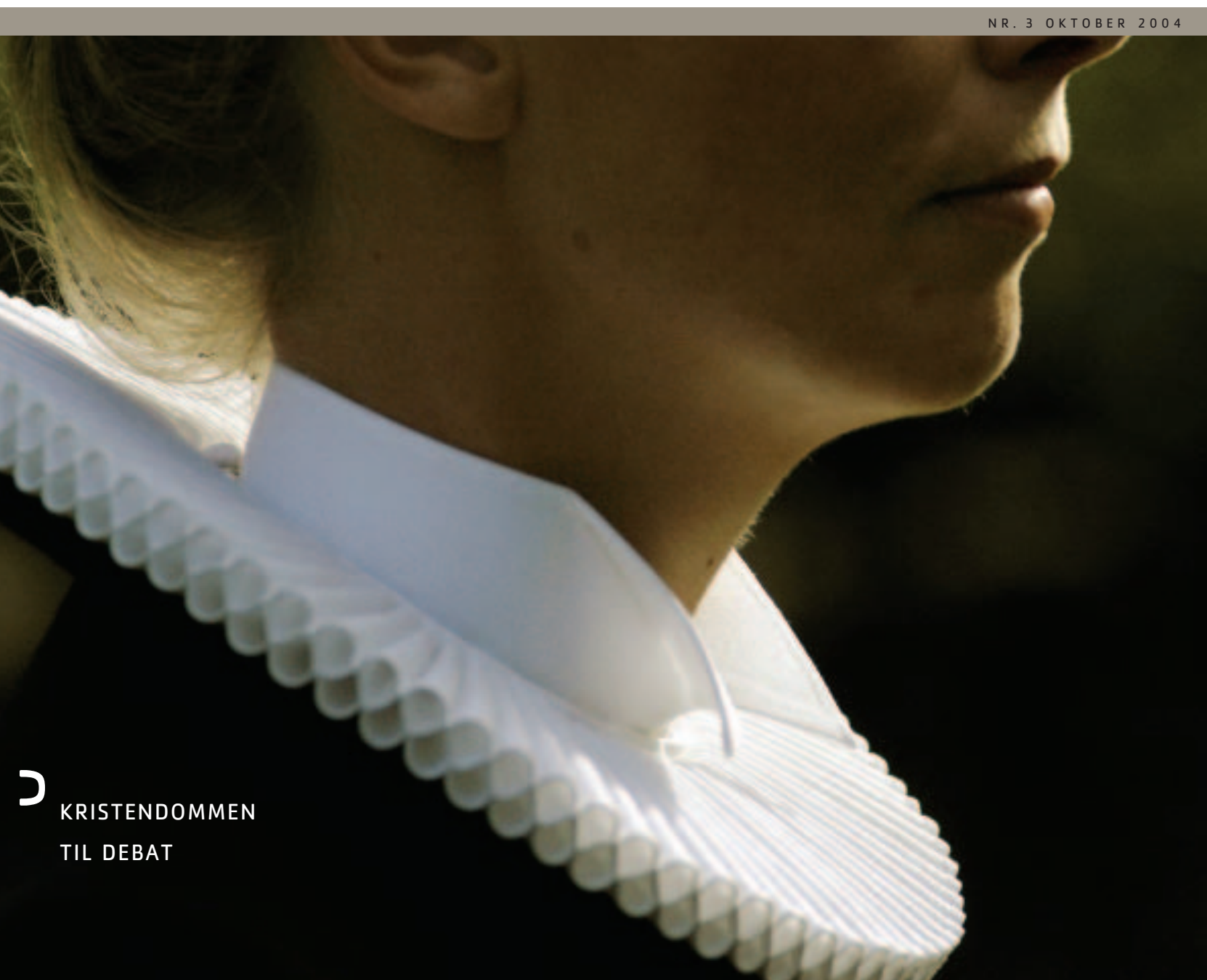

AU GUSTUS

AARHUS UNIVERSITET

NR. 3 OKTOBER 2004

D

KRISTENDOMMEN
TIL DEBAT

AU GUSTUS er Aarhus Universitets alumnemagasin. Det indeholder nyheder og informationer til kandidater, bachelorer, medarbejdere, samarbejdspartnere og andre interesserede. „Alumne“ er en betegnelse, som universiteter rundt om i verden bruger om deres tidligere studerende. *AU-gustus* er en sammentrækning af AU for Aarhus Universitet og gustus (latin), som betyder smagsprøve. Deraf navnet *AU-gustus*.

INDHOLD

NR. 3 OKTOBER 2004

UDGIVER

Aarhus Universitet
Nordre Ringgade 1, 8000 Århus C
Tlf. 8942 1111, Fax: 8942 1109
E-mail: au@au.dk, www.au.dk

REDAKTION

Anders Correll, redaktør
Helge Hollesen, journalist
Hans Plauborg, journalist
Sys Christina Vestergaard, journalist

E-mail: augustus@au.dk

ANSVARSHAVENDE

Informationschef Ingeborg Christensen

ABONNEMENT

AU-gustus udsendes gratis til bachelorer og kandidater fra Aarhus Universitet og samarbejdspartnere til Aarhus Universitet. Afmelding af abonnement skal ske til Torben Ankjær Johansen, tlf. 8942 1108, e-mail: taj@adm.au.dk Husk at opgive abonnementsnummer, som står i adressefeltet på bagsiden.

DESIGN OG TRYK

Datagraf

OPLAG

50.000 stk

AU-gustus

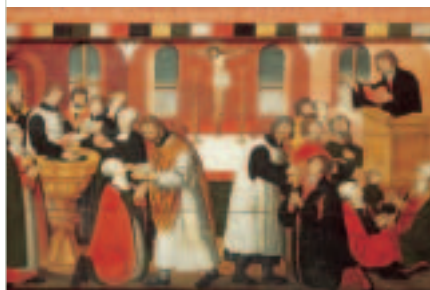
udkommer 4 gange om året.

Næste nummer i december 2004

Gengivelse af *AU-gustus* er tilladt ifølge de gældende Copy-Dan aftaler

AU-GUSTUS SÆTTER I DETTE NUMMER FOKUS PÅ KRISTENDOMMEN
(MODELFOTO: LARS KRUSE/AU-FOTO).

AU GUSTUS

SIDE 14

SIDE 6

En historisk fest	4
„Skræmmeminder“ på medicinstudiet	5
Hele byens studenterliv under samme tag	6
Virksomheder inviteres til forskeruddannelse	7
AU-nyt	8
◦	
Kristendommen er altid til fortolkning	14
Student i generøse rammer	18
Mødested for kirke og akademi	22
◦	
Museumsguide	24
◦	
Det fede samfund	28
Århus-læger bekæmper folkesygdomme	30
◦	
Sol og sang over Sandbjerg	34

SIDE 28

VIDEN TIL SAMFUNDET

Universitetets forskere har en utrolig viden, der bruges i den akademiske diskussion og til at sikre uddannelsernes faglige kvalitet. Vi har imidlertid også en forpligtelse – både som universitet og som enkeltforskere – til at dele denne viden med det øvrige samfund. Vidensformidling og vidensdeling er med rette kommet i fokus i den forskningspolitiske debat og i universiteternes handlingsplaner.

Uvilkårligt tænker mange her på formidling og deling af viden med erhvervslivet. "Fra forskning til faktura" er det blevet kaldt. Det er også sagt, at universiteterne må være flittigere til at udtage patenter eller indgå samarbejdskontrakter. Det er rigtigt, at heller ikke Aarhus Universitet endnu har udfoldet alle mulighederne på dette område. Det arbejder vi på.

Men Aarhus Universitet skal gå på flere ben. Kunst og kultur er også vigtige områder for vidensformidling og vidensdeling, og her kan Aarhus

Universitet spille en rolle. Ja, det gør universitetet allerede, hvad dette nummers gennemgang af nogle museer viser. Universitetet lægger stor vægt på at tage ansvar for at formidle bredt på områder, der har stor betydning for dannelsen af den vestlige civilisation og videnskab. Det sker eksempelvis i Antikmuseet og i Steno Museet, som begge drives af universitetet.

Formidling og vidensdeling sker også gennem det tætte faglige og økonomiske samarbejde med Naturhistorisk Museum og Moesgård. Og Aarhus Universitets Forskningsfond har bidraget til det nye kunstmuseum, ARoS, netop for at fremme en faglig dialog og faciliteter hertil. Endelig er der et tæt samarbejde mellem nogle af universitetets historikere og Den Gamle By.

Ved siden af dette fasttømrede samarbejde er der en masse mere uformel og ukoordineret udveksling

mellem universitetets ansatte og studerende og kunstneriske aktiviteter i især Østjylland. Det sidste par år har der været samarbejde mellem universitetets æstetiske fag og Århus Festuge. Det giver inspiration begge veje og er med til at åbne universitetet for en større del af samfundet. Dette sker også gennem Folkeuniversitetet, der under urimelige økonomiske forhold er med til at bringe forskeres viden og engagement ud til et større publikum. Og så bidrager universitetets ansatte naturligvis til den kunstneriske og kulturelle debat. Ikke sjældent med synspunkter, der går imod de politiske beslutningstagere. Sådan må det være.

Var det i øvrigt ikke værd at overveje at besøge et af de museer, der omtales i dette nummer af *AU-gustus*?

Niels Chr. Sidenius
Rektor

FOTO: INSTITUT FOR HISTORIE OG OMRÅDESTUDIER.

Historikeren Erik Arup grundlagde for 75 år siden faget historie på Aarhus Universitet med de første forelæsninger ved "universitetsundervisningen i Jylland".

Der blev i bogstaveligste forstand skrevet historie, da Institut for Historie og Områdestudier lørdag den 18. september fejrede 75-års jubilæum for Erik Arups historiefrelæsninger ved "universitetsundervisningen i Jylland", som det hed i 1929. Gaven fra søsterinstituttet på Københavns Universitet var da også meget passende et stort portræt af den nu afdøde historiker, som nu kommer til ære og værdighed i instituttets mødesal.

Mere end 300 deltog i det store arrangement i Aulaen og den efterfølgende

EN HISTORISK

FEST

de reception i Vandrehallen, hvor de studerendes fredagsbar til lejligheden skænkede op med fadøl og vine.

Jubilæets hovedtaler var den højtstimerede historiker, professor Richard J. Evans fra University of Cambridge. Han holdt en meget fin festforelæsning om sit arbejde som ekspertvidne i David Irvings celebre "Holocaust Denial Trial" ved den engelske højesteret. Det var David Irving, som påstod, at dødstallet for jøderne ikke udgjorde mere end et par hundrede tusinde, og at den efterfølgende historieskrivning om Holocaust var usand. Festforelæsningen var et godt eksempel på betydningen af videnskabelig kildekritisk analyse og dokumentationsarbejde, når der stilles spørgsmålstegn ved store historiske begivenheder.

Festtalen ved den afsluttende middag og fest i Stakladen blev holdt af

professor Jens Engberg. Han kunne bl.a. berette om, hvordan han i 60'erne kunne sige godmorgen til de studerende, hvorpå de pænt rejste sig og sagde godmorgen, og om, hvordan han i 70'erne blev mødt med, at de kraftedeme nok selv skulle bestemme, om det var en god morgen, og frem til i dag, hvor de studerende pænt skriver godmorgen på deres notatblok!

I anledning af jubilæet har to af afdelingens ansatte, docent Erik Christiansen og lektor Claus Møller Jørgensen, skrevet en bog om det lille studium, der i dag er den største afdeling i et endnu større institut. Jubilæumsbogen er udgivet af Aarhus Universitetsforlag og koster 298 kr. Abonnenter af *AU-gustus* kan købe bogen til en særpris af 200 kr. + forsendelse. Den kan bestilles på tlf. 8942 5370 eller unipress@au.dk.

FOTO: LARS KRUSE/AU-FOTO

Godt 80 jubilarer var på rundvisning på Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet i forbindelse med årsfesten.

En mandlig lægestuderende blev skræmt af kirurgien, mens de kvindelige lægestuderende nægtede at lade sig skræmme helt væk fra studiet. Minderne væltede frem, da årets 25-, 40- og 50-års jubilarer fra Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet var til årsfest.

“SKRÆMMEMINDER”

PÅ MEDICINSTUDIET

Traditionen tro inviterede Aarhus Universitet årets 25-, 40- og 50-års jubilarer til årsfest den 10. september, og især frokosten på fakulteterne, som dagen indledes med for jubilarenes vedkommende, lokker hvert år hundredvis af tidligere AU-studerende tilbage til de gamle auditorier og gensyn med studiekammerater. Minderne vælter frem – i hvert fald når folk lige finder ud af, hvem der egentlig er hvem. Og det er ikke altid lige let. Her er et par bemærkninger, som fluen på væggen overhørte på Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet:

Jamen, det er jo dig!

Det er nu sjovt at se, at folk er blevet gamle. Jeg er bare blevet tyk!

Det er nu rart med de navneskilte!

Nej, kender I hinanden? Ja, det var jo os, der lige dumpede et halvt år!

års jubilær Gert Bruun Petersen holdt en tilbageblikks-forelæsning inden frokosten for sine tidligere medstuderende og de noget yngre jubilarer med “kun” 25 års erfaring:

– Jeg kan stadig huske første gang, jeg skulle assistere til en operation. Jeg stod der og vaskede hænder og vaskede hænder og blev ved med at vaske hænder – og tænkte, jeg går bare ikke derind. Og da jeg endelig gik ind på operationsstuen, blev jeg slået over fingrene, sparket over skinnebenene, og instrumenterne blev smidt hen ad gulvet. Så tænkte jeg, at jeg ikke skulle være kirurg.

I dag – over 40 år senere – er Gert Bruun Petersen stadig aktiv inden for det, som i stedet blev hans speciale: genetik.

SEJE KVINDER

En af årets 25-års jubilarer, Kirsten Møholt, hæftede sig ved en helt særlig

detalje ved udviklingen inden for medicin og lægefaget i de mellemliggende år.

– I dag er to tredjedele af de medicinstuderende kvinder. Da jeg startede på studiet i 1971, var kun 10 procent af holdet kvinder, og på alle de mange papirer, vi fik fra fakultetet inden studiet, stod der direkte, at vi kvinder slet ikke burde gå i gang, for vi ville garanteret finde en mand og få nogle børn og slet ikke gøre studiet færdigt. Men det skulle ingen fortælle mig. Generelt gjorde vi kvinder på holdet det godt. Måske netop på grund af advarslerne. I hvert fald udgjorde vi 25 procent af holdet, da vi dimitterede med holdet, fortæller Kirsten Møholt.

På samtlige fem fakulteter var der frokost for jubilarerne, og efterfølgende deltog en stor del af dem i festarrangementet i Aulaen, som også Prins Joachim overværede, og som punktum for dagen var der gensynsdans i Stakladen.

SKRÆMT FRA KIRURGIEN

Anekdoterne fik for alvor frit løb, da 40-

FOTO: LARS KRUSE/AU-FOTO

BORGMESTER LOUISE GADE OM STUDENTERHUSET:

”Studerenterlivet betyder uendeligt meget for byens puls. Derfor er det vigtigt, at Århus er attraktiv for de studerende. Vi skal have flest mulige til Århus, og jo bedre de har det, mens de læser, jo større chance er der for, at de bliver her efter studierne, og dermed sikrer Århus sig den bedst tænkelige arbejdskraft.”

Ikke langt fra midtbyen i Århus ligger Studenterhuset. Den tidligere toldkammerbygning fra 1897 er tegnet af arkitekt Hack Kampmann og er i dag fredet i klasse A. Det har givet en del begrænsninger i forhold til indretningen af Studenterhuset Århus, men det er et luksusproblem i et luksushus, siger Anders Dahlstrup, der er leder af huset.

HELE BYENS STUDENTERLIV UNDER SAMME TAG

Efter tre et halvt års kamp har de studerende i Århus fået et studenterhus, hvor de studerende selv skal stå for at lave aktiviteterne – og de er godt i gang.

For første gang nogensinde har de 35.000 studerende i Århus fået et fælles sted at mødes helt på deres præmisser. Stedet hedder Studenterhuset Århus og ligger på havnen i det hus, der ellers er kendt som Toldboden. Initiativet blev oprindeligt taget for tre et halvt år siden af en gruppe studerende på Aarhus Universitet, blandt andre den daværende statskundskabsstuderende, Anders Dahlstrup, der i dag er leder af huset. På tre et halvt år har han set studenterhus-ideen modne fra utopi til realitet:

– Ideen var at lave et hus, hvor byens studerende fra alle uddannelser kunne mødes. Det lyder måske lidt vattet humanistisk, men jeg tror, folk bliver bedre mennesker og samfundsborgere ved at samarbejde på tværs. Ved at møde folk fra andre studier får de åbnet deres øjne for flere forskellige samfundsproblemstillinger, siger leder Anders Dahlstrup.

ØKONOMISK PUSLESPIL

Ideen havde fra starten medvind – lige indtil pengene skulle på bordet:

– Vi talte med byrådet, vi talte med Erhverv Århus, og vi talte med den da-

værende rektor Lehmann fra Aarhus Universitet, og alle sagde, det var en god ide, men ingen ville betale, husker Anders Dahlstrup.

Det er blandt andet derfor, det har taget flere år at føre ideen ud i livet. Studenterhuset Århus har i dag stablet en økonomi på benene takket være et større økonomisk puslespil med penge fra Århus Kommune, Århus Amt, tretten forskellige uddannelsesinstitutioner og private virksomheder.

TÆT PÅ ERHVERVSLIVET

Ud over cafe og lounge rummer huset også Århus Studenterradio, Ungdomsrådgivningen, International Student Centre, specialearbejdspladser samt forskellige erhvervsorganisationer som Erhverv Århus, Cityforeningen og Håndværkerforeningen.

– Erhvervslivet skulle gerne se det som en fordel at være i samme hus som de studerende, så de naturligt omgås og laver projekter sammen. På den måde får erhvervslivet en mulighed for at håndplukke de studerende til job og praktikophold, siger Anders Dahlstrup.

ET VÆLD AF ARRANGEMENTER

Studenterhusets bærende idé er, at de studerende selv skal sørge for stedets faglige aktiviteter, foredrag og fester. Og de er godt i gang. En arrangerer en litteraturklub, en anden en fiskeklub, og andre skaffer foredragsholdere fra organisationer som Læger Uden Grænser. Desuden arbejdes der på at arrangere øl-, vin- og spiritusmagninger og en temauge om det forestående amerikanske valg.

Studenterhusets helt store satsning i det kommende efterår er en videnfestival – Hjerner & Hjerter – i uge 40, hvor en række kendte debattører som Clement Kjersgaard, Uffe Elbæk, Anne Knudsen og Erik Meier Carlsen og lang række andre vil diskutere emner som sandhed, kvinders magt og danskhed.

Der er omkring 80 frivillige i Studenterhuset Århus i øjeblikket, og de repræsenterer tilsammen samtlige uddannelsesinstitutioner i byen.

For god ordens skyld bør det lige til sidst indskydes, at Studenterhuset Århus ikke er at forveksle med Aarhus Universitets Studenternes Hus, som stadig eksisterer. www.studenterhusaarhus.dk

VIRKSOMHEDER INVITERES TIL

FORSKERUDDANNELSE

Erhvervsrettede ph.d.-projekter skal øge volumen på de samfundsvidenskabelige forskeruddannelser.

Private og offentlige virksomheder får nu tilbud om direkte indflydelse på uddannelsen af kommende ph.d'er inden for økonomi, jura, statskundskab og psykologi. Til gengæld skal de samme virksomheder være med til at finansiere projekter for halvdelen af de 115 ph.d.-studerende, som Det Samfundsvidenskabelige Fakultet satser på at optage frem til 2007. Fakultetet sætter også sin egen opsparring i spil for at indfri det mål. Samtidig vil ph.d.-projekter med ekstern medfinansiering få førsteprioritet på fakultetet, der i 2003 selv måtte betale tre ud af fire ph.d.-uddannelser.

BUD EFTER PH.D.ER

I dag får næsten hver tredje ph.d. fra de fire uddannelser arbejde i private virksomheder eller inden for offentlig administration, viser en undersøgelse på fakultetet. Dekan Tom Latrup-Pedersen regner med, at de to sektorer fremover vil blive større aftagere af ph.d'er.

– Derfor er der perspektiv i at tilrettelægge ph.d.-projekter sammen med dem, siger dekanen om de såkaldte erhvervsrettede ph.d.-projekter, der nu lanceres.

Her bliver den ph.d.-studerende ansat på universitetet i et projekt, hvor en ekstern partner ønsker forskning i et bestemt emne. Eller den forskerstuderende kan dele sin tid mellem forskning og praktisk arbejde hos den eksterne partner. I begge modeller betaler den ekster-

ne partner dele af eller hele uddannelsen, men det er fakultetet, der godkender projektet.

– Samarbejdet betyder ikke kun, at vi får penge til ph.d.-uddannelsen. Det giver også et betydeligt fagligt udbytte på nogle områder og har en værdi i sig selv for forskeruddannelsen, understreger Tom Latrup-Pedersen.

OPTIMALT PH.D.-PROJEKT

Rune Nørager er et rigtigt godt eksempel på et erhvervsrettet ph.d.-projekt. Han får penge til sin forskeruddannelse fra B&O. Til gengæld hjælper den unge psykolog med at gøre fremtidens højteknologiske apparater nemme at betjene.

I de næste fire år skal den 29-årige nyslåede psykolog ud i fast rutefart mellem Psykologisk Institut i Nobelparken ved Aarhus Universitet og B&O i Struer, før han kan smykke sig med en ph.d.-grad.

Rune Nørager opgave bliver at udvikle fremtidens højteknologiske apparater til lyd, billeder og kommunikation, så brugerne kan betjene dem intuitivt.

– Nu kan jeg kombinere min lyst til at undervise, formidle og fordybe mig med den praktiske side, hvor jeg får en bred kontakt til udviklingsmiljøet i Struer. Der får jeg forskningsrelevant arbejde, hvor jeg oven i købet kan trække på det netværk af forskere, som B&O har rundt om i verden, siger Rune Nørager.

LÆS OM DE ERHVERVSRETTEDE PH.D-PROJEKTER I PJECEN "KVALIFICERET VIDEN TIL DIN VIRKSOMHED BASERET PÅ DEN NYESTE FORSKNING" PÅ WWW.SAMFUNDSDVIDENSKAB.AU.DK/PHD

SAMME STED KAN MAN OGSÅ FINDE FAKULTETETS PH.D.-UNDERSØGELSE.

Rune Nørager får penge til sin forskeruddannelse fra B&O. Til gengæld hjælper den unge psykolog med at gøre fremtidens højteknologiske apparater nemme at betjene.

FOTO: JAKOB MARK/AU-FOTO

KONGELIGT SAMARBEJDE I IT-BYEN

Kronprins Frederik og kronprinsesse Mary fik øvet sig i samarbejdets svære kunst, da de indtog det 12 kvadratmeter store interaktive gulv på Center for Interaktive Rum. Gulvet er et kort over Århus, og cursoren på den store gulvskærm styres af de personer, der står ved kanten af gulvet. Ved fælles hjælp kan man aktivere en række ikoner, der viser information om udvalgte lokaliteter i byen. Efter nogle forsøg lykkedes det da også for kronprinseparret.

Udfordringen fik kronprinseparret, da det indledte sommertogtet med et

besøg i Århus den 26. juli. Ud over en karettur gennem byen, rockkoncert og et besøg i Den Gamle By besøgte parret IT-byen Katrinebjerg, hvor Aarhus Universitets rektor Niels Christian Si-denius bød velkommen sammen med professor Ole Lehmann Madsen, direktør for Alexandra Instituttet, der fungerer som brobygger mellem private virksomheder og universitetets it-aktiviteter. Universitetet har samlet it-forskning og -uddannelse på Katrinebjerg, der af ugebladet *Mandag Morgen* for nylig blev udnævnt til "Dan-

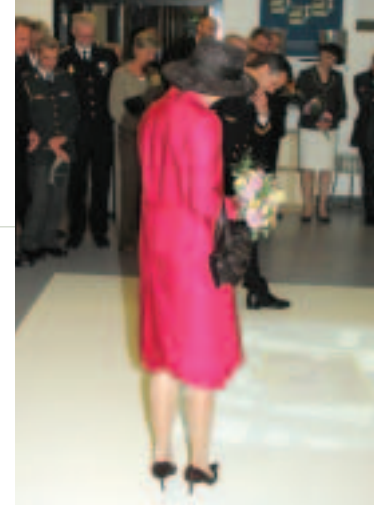

FOTO: ALEXANDRA INSTITUTTET

Kronprins Frederik og kronprinsesse Mary på det inaktive gulv i IT-byen, som de besøgte under deres sommertogt til Århus den 26. juli.

marks dristigste erhvervspolitiske satsning lige nu".

Kronprinseparrets besøg varede en time, og indslag fra Katrinebjerg blev senere vist på de danske nyhedskanaler og på landsdækkende australsk tv.

PRINS JOACHIM BESØGER ALEXANDRA INSTITUTTET

FOTO: LARS KRUSE/AU-FOTO

Prins Joachim udstrålede en synlig glæde ved at sende en læderbold i netmaskerne, da han var på rundtur på Alexandra Instituttets nye projekthotel, som han var i Århus for at indvie den 26. august.

Prinsen tog it-forskernes udfordring op og nedlagde virtuelle krigere for at nå frem til en virtuel rød snor, som han huggede over med sit – ja, selvfølgelig – virtuelle sværd og dermed helt reelt åbnede Alexandra Instituttets nye projekthotel. På den efterfølgende rundvisning stod prinsen over for endnu en udfordring: Han skulle sparke en ganske virkelig fodbold i mål. Det lykkedes, og med målet var han selv med til at illustrere et af de samarbejdsprojekter, der har til huse i projekthotellet. Projektet er et computerprogram, der via en radiosender i fodbolden kan sende signal til dommerne i det sekund, bolden passerer målstregen.

Indvielsen af projekthotellet faldt sammen med Alexandra Instituttets femårs fødselsdag, og fødselaren høstede stor ros fra dagens talere. Blandt andre borgmester Louise Gade, der havde bemærket, hvordan Alexandra Instituttet

takket være kronprinseparrets besøg for første gang havde fundet vej ud til en bredere offentlighed via medier som ugebladet *Se og Hør*. Hvad bliver det næste, spurgte borgmesteren – og gav selv et par bud:

– Ole Lehmann Madsen pryder forsiden af *Euroman*? Eller Preben Mejer får sit eget reality-show på tv? (De to er henholdsvis professor og direktør på Alexandra Instituttet og bestyrelsesformand samme sted, red.)

Ideen med Alexandra Instituttets seneste satsning, projekthotellet, har været at skabe endnu et forum, der bygger bro mellem it-forskere og erhvervslivet.

200 NYE PRAKTIKPLADSER TIL STATSKUNDSKAB

Institut for Statskundskab har fået 200 nye praktikpladser til de studerende. De mange nye praktikpladser er resultatet af en indbydelse til samarbejde om praktikophold, specialesamarbejde og projektsamarbejde, som instituttet i foråret sendte ud til 330 kommuner, virksomheder og organisationer i hele landet.

Instituttet har desuden besluttet at etablere en projekt- og specialebørs, som kun skal være åben for instituttets studerende og de virksomheder, der indgår i samarbejdet. Målet på længere sigt er at skabe varige forbindelser og dermed forbedre beskæftigelsesmulighederne for kandidaterne. Det gælder specielt inden for områder, hvor cand.scient.pol.er normalt ikke finder job, f.eks. i kommunerne. Initiativet skal også ses i sammenhæng med Videnskabsministeriets nye beskæftigelsesstrategi om ansættelse af akademikere i de små og mellemstore virksomheder.

De 200 nye praktikpladser betyder, at 30 flere studerende end normalt kommer i praktik i efteråret.

FOTO: LARS KRUSE/AU-FOTO

Birgitte Petersen fra Institut for Statskundskab har haft stort udbytte af et praktikophold i Århus Kommunes Fritids- og Kulturforvaltning.

NY MASTERUDDANNELSE TIL MUSEUMSFOLK

Markedsføring, besøgstal, sponsorer og interaktiv it-formidling. Regnskoven i Randers, hajerne i Grenå, Aqua i Silkeborg og AROs i Århus er gode eksempler på de stigende krav til moderne kulturformidling. Det kræver efteruddannelse, og fra 1. februar 2005 tilbyder Aarhus Universitet landets første masteruddannelse i museologi.

– Der bliver stillet flere og flere krav til museerne. Ren faglig indsigt er ikke længere nok. Nu er viden om museumsledelse, markedsføring, kommunikation og it og føling med den internationale udvikling i museumsverdenen nødvendige værktøjer, fortæller masterkoordinator på Center for Museologi Karen Friis Hansen.

– Mange museer har oplevet, at offentlige bidragsydere stiller flere og flere krav for at give et årligt tilskud. Museerne skal blive bedre til at markedsføre sig, tiltrække flere besøgende, søge sponsorer og lave Blockbuster-udstillinger. Spørgsmålet er, om museernes ansatte er rustede til at udføre dette arbejde, og hvorvidt det er i den retning, museerne skal bevæge sig.

– På den måde er masteruddannelsen både en uddannelse i museumsledelse og i konkrete forretnings- og formidlingsmetoder, samtidig med at de masterstuderende skal lære at forholde sig kritisk-refleksivt til udviklingen på museumsområdet, siger Karen Friis Hansen.

Masteruddannelsen i museologi består af fire moduler: International museumsteori og -metode, museal virksomhedslære, museal kommunikation og et masterprojekt.

Deltagerne skal have mindst to års erhvervserfaring. Målgruppen er nordiske museumsansatte og andre, der arbejder med kulturarv og kulturel forvaltning.

Ansøgningsfrist: 15. november 2004.

**YDERLIGERE OPLYSNINGER: CENTER FOR MUSEOLOGI,
WWW.HUM.AU.DK/MUSEOLOGI**

KOORDINATOR KAREN FRIIS HANSEN TLF. 8942 1864

DANMARKS FØRSTE NANOTEKNOLOGISKE SOMMERKOLE

Danmarks første nanoteknologiske sommerskole på Det Naturvidenskabelige Fakultet fik en flyvende start. Alle pladser var fyldt op med gymnasieelever fra Danmark, Norge og Sverige.

– Formålet med sommerskolen er at give unge et førstehåndsindtryk af de fantastiske muligheder og udfordringer, som moderne forskning byder på, siger projektleder Astrid Colding Sivertsen fra Aarhus Universitet.

De unge besøgte bl.a. førende danske virksomheder og forskningsinstitutioner. De deltog i forelæsninger og arbejdede i laboratorierne med fremstilling af deres egen solcelle, bestemmelse af proteiners struktur og skanningstunnel-mikroskopi, en teknik, der gør det muligt at fotografere enkelt atomer.

– Nanoteknologi er et område i rivende udvikling og det får stor indflydelse på vores fremtid. Derfor er det meget tilfredsstillende, at så mange unge mennesker vil bruge en uge af deres sommerferie på at lære om nanoteknologi, siger Astrid Colding Sivertsen.

Nano Camp 2004 arrangeres af Ungdommens Naturvidenskabelige Forening (UNF), som i 60 år har arbejdet for at udbrede kendskabet til naturvidenskab og teknik blandt unge ved at arrangere foredrag, studiebesøg og nu sommerskoler. Næste år foregår den nanoteknologiske sommerskole på DTU.

FOTO: UNF

En gruppe gymnasieelever fra sommerskolen på orienteringsløb i Universitetsparken i gang med at løse et simpelt forsøg om, hvorfor molekyler spontant søger mod hinanden.

NANO OG KEMI

VOKSER – BIOLOGI

FALDER

Dekan Erik Meineche Schmidt kunne i år byde velkommen til 600 nye studerende på Det Naturvidenskabelige Fakultet.

For andet år i træk er der et øget antal nye studerende til naturvidenskab. De væsentligste ændringer i forhold til sidste år er en vækst i antallet af studerende til uddannelsen i nanoteknologi og til de kemi-relaterede uddannelser. En stigning, som rigeligt opvejer faldet i antallet af studerende i biologi.

Fakultetet gennemførte sidste år en studiereform. 32 uddannelser blev reduceret til 12; der blev indført ændrede undervisnings- og eksamensformer; semestrene blev afskaffet til fordel for at inddele undervisningsåret i fire kvarterer.

– Resultaterne synes allerede at vise sig: De studerende har bestået flere eksamener end tidligere. Og i forhold til tidligere årgange er en væsentligt større andel af de studerende, som begyndte sidste år, stadig studieaktive, siger dekan Erik Meineche Schmidt.

FOTO: LARS KRUSE/AU-FOTO

MILLIONBELØB TIL BROBYGNING

Videnskabsministeriet har bevilget 1,8 mio. kr. til Handelshøjskolen i Århus og Aarhus Universitet. Pengene skal gå til et konkret samarbejde mellem de to uddannelsesinstitutioner, der sammen vil skaffe flere projekter og praktikforløb i erhvervslivet for de studerende på de to institutioner. Pengene kommer fra en årlig pulje i Videnskabsministeriet på 6,5 mio. kr., der er afsat til tiltag, der finder "Nye veje mellem forskning og erhvervslivet", som regeringens handlingsplan hedder.

UDFARENDE KONSULENTER

Universitetet og handelshøjskolen vil bruge de 1,8 mio. kr. til at ansætte to konsulenter, der skal opsøge små og mellemstore virksomheder samt offentlige institutioner, brancheforeninger og andre erhvervsknudepunkter for at finde ud af, hvordan de kunne bruge en akademiker i praktik eller samarbejde med studerende om et bestemt projekt.

– Vi er sikre på, at der er mange, mange virksomheder, der kunne få glæde af en kontakt med studerende, så virksomhederne kan få et godt indtryk af, hvad en akademiker kan bidrage med.

Det koster nogle ressourcer fra virksomhedernes side, men ikke penge. På den måde håber vi at kunne bane vejen til nogle andre typer job end dem, akademikerne typisk får i dag, siger chefkonsulent Bo Bjerre Jakobsen fra Erhvervs-kontakten på Aarhus Universitet.

FÆLLES HJEMMESIDE

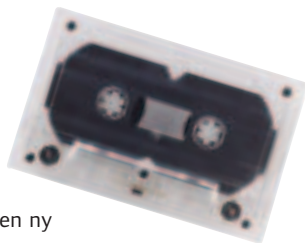
Resultatet af konsulenternes arbejde vil blive præsenteret på www.projektzone.dk. Virksomheder, der ikke lige har et konkret projekt eller en praktikplads at tilbyde, kan også vælge at lægge en profil på hjemmesiden, hvis de gerne vil kontaktes af studerende. På samme hjemmeside kan de studerende præsentere sig selv med et cv og deres ideer til et praktik- eller projektsamarbejde.

Bo Bjerre Jakobsen kalder det nye samarbejde med handelshøjskolen banebrydende.

– Vi er meget glade for samarbejdet, for det gør det let for erhvervslivet at få kontakt til de studerende. De to konsulenter, der får kontor i Studenterhus Århus, vil blive ansat inden for de kommende måneder.

INGEN EKSAMEN PÅ VIDEO

Det bliver alligevel ikke muligt for studerende at få optaget en mundtlig eksamen på video. Muligheden var ellers nævnt i det første udkast til en ny eksamensbekendtgørelse tidligere på året. Ideen var, at studerende derved ville blive bedre stillet, hvis de valgte at klage over resultatet. Men efter heftig kritik er bestemmelsen taget ud af Videnskabsministeriets endelige bekendtgørelse, der trådte i kraft 31. august. Studerende har dog ret til at få en båndoptagelse af den mundtlige prøve, hvis de ønsker det.

HISTORISK UNDERSKRIFT

Fredag den 3. september underskrev bestyrelsesformand Jens Bigum de nye vedtægter for Aarhus Universitet. Selvom bestyrelsen nu har stået i spidsen for universitetet i ca. et halvt år, er godkendelsen af vedtægterne det reelle farvel til det kollegiale selvstyre, som har hersket på universiteterne siden 1970. Dermed er vejen også banet for åremålsansættelser af rektor, direktør, dekaner og institutledere. Stillingen som rektor på Aarhus Universitet forventes opslået i løbet af efteråret med tiltræden i første halvdel af 2005. Det er bestyrelsen, som ansætter rektor.

LÅNTE FJER

I AU-gustus nr. 2/2004 bragte vi artiklen "Født med høje ambitioner" om Det Naturvidenskabelige Fakultets tilblivelse. Ved en dybt beklagelig fejl fremgår det ingen steder, at teksten til denne artikel bygger på festskriftet *Disse fag må lempes til verden...*, der er skrevet af lektor Henry Nielsen fra Steno Institut.

Festskriftet er et særtryk af et ud af cirka 75 kapitler i en udgivelse i fire bind om Dansk (Natur)videnskabs Historie, der p.t. skrives af mere end 30 danske og udenlandske videnskabshistorikere, og som udkommer på Aarhus Universitetsforlag i 2005-6 med støtte fra Carlsbergfondet. Henry Nielsen er en af tre ledere af dette projekt.

FOTO: JAKOB MARK/AU-FOTO

Fine nye faciliteter til de medicinstuderende.

MEDICINERHUSET RENOVERET OG UDVIDET

I 1980 fik de medicinstuderende deres eget hus i Universitetsparken midt mellem de biomedicinske institutter. Huset blev indrettet med læsepladser, fælles opholdsrum, kontorer for de medicinske studenterorganisationer m.m. I de senere år er antallet af medicinstuderende vokset voldsomt, så husets rammer var ved at sprænges, ligesom mere end 20 års dagligt brug absolut havde sat sit præg på bygningerne.

I 2003 lykkedes det at få råderet over den del af huset, som indtil da husede Institut for Husholdning. Det muliggjorde en udvidelse og modernisering af medicinerhuset. Og efter at de studerende havde været "husvilde" et halvt års tid, kom belønningen i foråret 2004, hvor de kunne rykke tilbage i et helt moderne hus med fine faciliteter, nyt inventar og plads til en "lovlig" fredagsbar.

STORE INFORMATIONER I SMÅ DATA

Kræftceller og supertræer gav de to første studerende titlen cand.it. i bioinformatik

Jamila Ahdidan Madsen og Anne Dirks Højfeldt fik som de første i landet titlen cand.it. i bioinformatik. Gennem to års studier på Aarhus Universitet har de specialiseret sig i at udvikle og bruge programmer til computerbaserede analyser af biologiske data som for eksempel DNA-sekvenser eller protein-strukturer.

Jamila Ahdidan Madsen beskæftigede sig i sin kandidatafhandling med at uddrage regler og modeller for celledeling. Anne Dirks Højfeldt skrev afhandling om "supertræer" og har udviklet et program, der kan sammensætte træer af DNA-sekvenser.

Cand.it.-uddannelsen i bioinformatik udbydes af Aarhus Universitet under it-vest-samarbejdet, og uddannelsen optager bachelorer fra for eksempel medicin, datalogi, biologi, molekylærbiologi og ingeniørfag. Således har Jamila Madsen en bacheloruddannelse i biologi, mens Anne Dirks Højfeldt er bachelor i informatik fra Aalborg Universitet. Flere studerende fra cand.it.-uddannelsen i bioinformatik er på vej til at afslutte deres uddannelse her i efterårssemesteret.

Anne Dirks Højfeldt (t.v.) og Jamila Ahdidan Madsen er de to første i landet med titlen cand.it. i bioinformatik. (Foto: it-vest)

NYE HUMANISTER SKAL VÆRE JOB- BEVIDSTE

Din uddannelse – dine muligheder – dit ansvar. Det var budskabet, da Det Humanistiske Fakultet for første gang bød samtlige sine 1100 nye studerende velkommen i universitetets højloftede aula.

– Tillykke med jeres valg. I har ikke ladet jer afskrække af mediernes til tider hetz-agtige udfald mod de humanistiske fag, sagde dekanen.

Humaniora arbejder på at gøre sine studerende jobbevidste tidligt i studiet, og fra og med i år begynder det allerede før første studiedag. Velkomsttalerne handlede nemlig først og fremmest om, hvordan man sammensætter sin uddannelse ud af de mange studietilbud, som universitetet tilbyder, hvordan man "jobretter" sit studium og om det måske allervigtigste: Hvordan man faktisk lærer noget og bruger sit fag som et middel til at forstå en større verden.

– Der er kun halvandet år til, at de studerende skal vælge kombinationsfag, og netop dét valg kan blive afgørende for, hvor let eller svært det bliver at få job bagefter, forklarer dekan Bodil Due om formålet med at tale om fast arbejde, når tankerne måske mest kredser omkring hytteturen.

– Det handler også om at få klippet navlestrengen til gymnasiet over og gøre det helt klart, at de studerende selv er med til at forme deres uddannelse og præge hele universitetets udvikling. Vi støtter dem – men valget er deres eget, siger Bodil Due.

NATURVIDENSKAB

I BØRNEHØJDE

Studerende fra naturvidenskab afprøvede i Århus Festuge deres formidlingsevner på de hårdeste dommere: børn. Der er nemlig ikke så meget pjat med børn, erfarede undervisningsspirene fra universitetet, som havde indtaget førsteplacet foran Århus Rådhus med tiltaget.

“NATUR I TELTET”

– Det er fedt med børn, for de viser følelser. Man kan tydeligt se i deres øjne, hvis det fanger dem, og så stiller de mange spørgsmål. Og hvis det ikke fanger dem, så går de, siger Jesper Kallehauge, der læser fysik på fjerde år. Sammen med medstuderende har han blandt andet tryllebundet hundredvis af børn med, hvordan flydende kvælstof, der har

en temperatur på minus 196 grader, får ting til at krympe. For eksempel en opustet ballon, der efter en tur i baljen med det flydende kvælstof forvandles til en stor runken rosin og – vupti – bliver sig selv igen, når den kommer tilbage til plusgraderne.

Selv om der ikke er tilsvarende tryllekunstpræg over biologiens fødekæder, kan emnet sagtens fastholde børn, siger Rikke Kruse Nielsen, der er specialestuderende på biologi.

– De synes, det er spændende at høre om, hvordan de store dyr i havet er afhængige af de små grumsede ting i vandet, altså dyre- og planteplankton, som vi viser dem i mikroskoperne, og de vil gerne sidde og lege med det selv.

I hård konkurrence med Århus Festuges øvrige aktiviteter for børn tiltrækker “Natur i Teltet”, der har været afholdt hvert år siden 1998, tusindvis af børn.

FOTO: ANDREI T. ERICHSEN/AU-FOTO

NY EFTERUDDANNELSE I SAMFUNDSFAG

I august 2005 træder en ny gymnasiereform i kraft. Dermed vil vi se en kraftig opprioritering af samfunds-fag i gymnasiet og handelsskolen, idet faget begge steder bliver obligatorisk på første år.

Som en naturlig konsekvens af disse nye krav har Institut for Statskundskab ved Aarhus Universitet nu oprettet et enkeltfag på sidefagsuddannelsen i samfunds-fag. Den nye efteruddannelse er rettet mod nuværende og kommende lærere på gymnasier og handelsskoler mv. Afhængigt af de uddannelsesmæssige forudsætninger vil det være muligt at opnå en sidefagsuddannelse i samfunds-fag i løbet af 1 til 2 år.

Uddannelsen er sammensat af en række enkeltfag inden for kerneområderne politisk teori, komparativ politik, sociologi, økonomi og international politik samt metode. Underviserne vil primært være instituttets fastansatte forskningsmedarbejdere. Uddannelsen skal give de studerende teoretiske og praktiske kvalifikationer inden for de grundlæggende samfunds-faglige metoder samt opøve de studerendes evne til at søge og selv producere relevant viden til brug i undervisningen på gymnasiale og tilsvarende uddannelser.

De to første enkeltfag – politologisk introduktionskursus og sociologi – udbydes med start i februar 2005. Fristen for tilmelding er 15. november 2004. Undervisere og deltagere mødes 4-6 weekender i løbet af et semester. Undervisningen finder som hovedregel sted på Aarhus Universitet, men der er også mulighed for efter aftale at lægge undervisningen andre steder i landet. Mellem mødegangene vil deltagerne få it-støttet vejledning.

WWW.PS.AU.DK UNDER UDDANNELSE – INFORMATION OM UDDANNELSER – SIDEFAG I SAMFUNDSFAG – ENKELTFAG.

Grosbøll-sagen har tændt et bål i teologiens rede. Også blandt lægfolk har sagen tændt for troen og tvivlen. Men hvorfor al ståhejen, når nu præsten i Taarbæk blot siger og skriver, hvad der har været almindelig latin i over 50 år? To Århus-teologer giver deres vurdering af sagen, der kan ende i en præsteret.

KRISTENDOMMEN

ER ALTID TIL FORTOLKNING

Professor P.G. Lindhardt havde ikke den fjerneste fornemmelse af at have sagt noget nyt, da han den 14. september 1952 igen satte sig på stolen ved siden af sin kone efter at have holdt tale for over tusinde mennesker i gymnastiksalen på Askov Højskole. Hans kone var da heller ikke imponeret. "Men herregud, der kan jo ikke være noget nyt hver gang," sagde hun trøstende til sin mand.

Præsten og professoren i kirkehistorie ved Aarhus Universitet havde talt om, hvad evangeliet siger om det evige liv. Han havde udlagt "evig" som et kvalitetsbegreb, der siger noget om Guds eget liv, kærlighedens liv, og ikke som et tidsbegreb, der udtrykker noget om længde og varighed. Helt i overensstemmelse med den fremherskende teologi siden 1920'erne og 30'erne havde han antydnet, at der ikke kan sættes lighedstegn mellem "evigt liv" og "et liv efter

døden", hvor det velkendte liv genoptages – blot under mere lykkelige og varige omstændigheder.

Det viste sig dog hurtigt, at andre mente, han havde sagt noget ganske forfærdeligt, ja næsten skandaløst nyt. Foredraget blev trykt i flere blade og aviser, hvor der kom en række hidsige debatindlæg. Bedst som stormen var ved at blæse af, fik den ny næring gennem en avisoverskrift i *Berlingske Tidende* kort efter jul: "Bibelen giver ikke ret til at tro på et liv efter døden", lød titlen på et interview, hvor professor Lindhardt blot gentog, hvad han tidligere havde skrevet. Men nu var Fanden løs i Laksegade. Aviserne blev fyldt med læserbreve, og professoren måtte dagligt besvare en snes breve fra bekymrede folk, der mente, at Århus-teologen havde taget det evige liv fra dem. Stadig forundret over al virakken svarede Lindhardt, at

han jo blot havde ment, at hvad livet efter døden angår, ligger alt i Guds hånd og bliver, som han vil det. Dét svar beroligede langt fra alle. En ældre missionsmand konstaterede bedrøvet: "Ja, det er jo noget lidt!"

GALOPERENDE VANVID

P.G. Lindhardt har med munter undertone gengivet sin "sag" i erindringsbogen *Sådan set* fra 1981. Striden om det evige liv endte i øvrigt i fred og fordragelighed, efter at Lindhardt havde været til en slags dogmatisk forhør hos biskop Hoffmeyer.

Hvordan Grosbøll-sagen ender, ved ingen. Men at slutningen ikke bliver det fuldendte déjà-vu af Lindhardt-sagen, ligger allerede klart. Dertil har sagen om præsten, der ifølge flere medier ikke tror på Gud, udviklet sig noget mere dramatisk end den 50 år gamle sag om teolo-

gen, der mente, at Bibelen ikke giver ret til troen på et evigt liv.

– Efter min opfattelse har Grosbøllsagen udviklet sig galoperende vanvittigt. Den er kammet over og kommet helt ud af proportioner, siger Anders Klostergaard Petersen, der er lektor på Afdeling for Religionsvidenskab på Aarhus Universitet.

Han undrer sig navnligt over, at Grosbøll nu kan risikere at få en kirkelig læresag på halsen på grundlag af avisoverskrifters neonbøjede slagord og et par finker, som gennem fjernsynsinterviews er røget af præstens pande.

– Jeg tror simpelthen ikke, man kan dømme Grosbøll på et avisinterview. Det må stå og falde med det, han har skrevet

og prædiket, og han har ikke skrevet eller prædiket noget, som en betydelig del af den danske præstestand ikke kunne lægge stemme til. Grosbølls to centrale punkter i den prædiken, der ligger til grund for anklagen mod ham – at Gud har abdiceret, og at gudsrigets lykke finder sted midt iblandt os – anses af mange som centrale nytestamentlige tanker.

FOTO: DET TEOLOGISKE FAKULTET

Alterbordsforside fra Torslunde Kirke (1569), der viser de tre vigtigste handlinger i den protestantiske kirke: dåben, nadveren og prædikenen, med Kristus på korset i centrum.

FOTO: ANDREJ T. ERICHSEN/AU-FOTO

Det er meget svært at forstå, at de ikke skulle ligge inden for bekendelsesgrundlaget – så meget desto mere som tankerne repræsenterer en teologisk position, som mange præster i folkekirken har indtaget de sidste 30-40 år, siger Anders Klostergaard Petersen.

PRÆSTEN TROR PÅ GUD

At Taarbæk-præstens tanker langt fra er så revolutionerende, som dele af mediedækningen har givet indtryk af, mener også lektor Niels Grønkjær fra Afdeling for Systematisk Teologi. Han ser Grosbølls "projekt" i naturlig forlængelse af intentionen hos tre af de store Århus-teologer, K.E. Løgstrup, P.G. Lindhardt og Johannes Sløk.

– De arbejdede alle ud fra tanken om, at kristendommen skal sættes i forhold til nutiden. Den klassiske teistiske udlægning af kristendommen, altså at der er et højeste væsen, der har skabt verden og opretholder den ved at gribe ind i den, tog de som Grosbøll afstand fra. Den kan simpelthen ikke få det moderne menneske i tale, fortæller Niels Grønkjær.

Men derfra og til at sige, at Grosbøll ikke tror på Gud, er der et stykke, mener Grønkjær.

CAND.THEOL. ANDERS KLOSTERGAARD PETERSEN

FØDT 1969

LEKTOR VED AFDELING FOR RELIGIONSVIDENSKAB, AARHUS

UNIVERSITET, MED HOVEDVÆGT PÅ KRISTENDOMMENS GRUNDLÆGGELSE

ANSAT SOM ULØNNET HJÆLPEPRÆST VED TRANBJERG KIRKE

– Jeg tror ikke, at Grosbøll ikke tror på Gud. Den Gud, han ikke tror på, er den teistiske Gud. Han holder fast i inkarnationstanken – at Gud er kommet mennesket i møde ved selv at blive menneske. Det er den vigtigste forestilling, den europæiske civilisation overhovedet rummer, skriver han i bogen *En sten i sko*. Grosbøll gør altså ikke andet end at tage inkarnationstanken alvorligt, men det er faldet mange for brystet, siger Niels Grønkjær.

TYSKE TANKER

Grosbølls teologi kan spores tilbage til de tanker, som voksede frem blandt de såkaldte eksistensteologer i efterkrigstidens Tyskland. Her var det blevet klart, at der er milevid afstand mellem de bibelske teksters verdensbillede på den ene side og det moderne på den anden. I stedet for at erklære de bibelske tekster for primitive, forældede og meningsløse, mente de tyske teologer med Rudolf Bultmann som en af frontfigurerne, at der måtte være en kerne i teksterne, som unddrog sig det verdensbillede, som teksterne var formuleret inden for. Det Ny Testaments mytologiske stof skulle ifølge Bultmann afmytologiseres, det vil sige forstås som et personligt Guds ord henvendt til den enkelte i hans eksistens med næsten her og nu.

Grosbøll siger i bund og grund det samme, mener Anders Klostergaard Petersen.

– Grosbøll repræsenterer en tradition, som har været meget fremherskende i dansk og tysk teologi de sidste 50 år. Han er ganske vist meget radikal, når han siger, at fordi de bibelske tekster repræsenterer et antikveret verdensbillede, så må vi også give afkald på Gud og alene tale om manden Jesus. Det er jeg personligt ikke enig i, men jeg vil fastholde, at han skal have lov til at formidle den forestilling inden for en folkekirkelig ramme, for det er han som sagt ikke den eneste, der gør.

TRO OG FORSKRÆKKELSE

Hvis Grosbøll blot hælder halvgammel vin på nye flasker, kan det undre, at sagen kan ende i en læresag, der truer Grosbølls fortsatte virke som præst på trods af den massive opbakning fra menighedsrådet i Taarbæk. Niels Grønkjær peger på en del af forklaringen:

– Der er sket det, at folk har fundet ud af, at præsterne og teologerne – de professionelle kristne – ikke tror det, som folk troede, de troede. Det er de til en vis grad blevet forskrækkede over. Den forskrækkelse er der så nogle af de professionelle kristne, der bliver forskrækkede over og siger, at så må vi hellere skynde os at tro det, folk troede, vi troede – igen. Man kan jo se via undersøgelser og interviews, at mange præster siger, at de nu tror på det, folk hele tiden har troet, de troede på, nemlig den teistiske Gud, siger Niels Grønkjær.

Med andre ord: Grosbøll er blevet farlig. Hans forsøg på at fortolke kristendommen for moderne mennesker i en nutidig kontekst er for radikal. Fortolkningen opskræmmer – ikke mindst når tingene sættes på spidsen i den moderne medievirkelighed.

NØDVENDIG FORTOLKNING

Men kristendommen er netop en religion, der lever i sin fortolkning, mener både Anders Klostergaard Petersen og Niels Grønkjær. Teksten skal altid udlægges.

– Der er jo ingen præster, der bare står direkte og gengiver, hvad der står i bekendelsesskrifterne og de nytestamentlige tekster. Hvis de var umiddelbart tilgængelige, var der slet ingen grund til at have en prædiken. Men vi har en prædiken, netop fordi de skal fortolkes i forhold til den samfundsmæssige og kulturelle kontekst, vi står i, siger Anders Klostergaard Petersen.

Niels Grønkjær minder om, at de kristne dogmer ikke er faste læresætninger, men en slags fortolkningsmæssige retningslinjer.

– Jesus siger: I har hørt, de gamle har sagt, *men* jeg siger. Når vi prædiker i kirken, skal vi ikke sige: Jesus har sagt, *men* jeg siger, *men* tværtimod: Jesus har sagt, *og* jeg siger. Kristendommen er kun til i den stadige fortolkning og omsættelse af dens budskab. Det læremæssige indhold i religionen skal altid kunne om-

sættes i liv, og det kan en stiv lære ikke, siger Niels Grønkjær.

PROBLEM FOR TEOLOGI- UDDANNELSEN

Ingen af de to teologer er meget for at spå om, hvor Grosbøll-sagen ender. Vil den føre til en løsrivelse mellem kirke og stat? Måske. Vil den føre til flere interessante teologiske diskussioner også i offentligheden? Uden tvivl.

– For så vidt som sagen har ført til, at folk vil diskutere teologi, synes jeg, den er en gave. Nu er det sagen, der diskuteres, og ikke, om præster drikker for meget eller laver for meget. Det skal vi glæde os over. Der er ingen tvivl om, at vi professionelle teologer vil komme til at åbenbare uenigheder. Det er også godt. På universitetet lærer vi af det, for der taler vi jo i konjunktiv. Men hvad så i kirken, når vi skal tale indikativ – hvordan det er, og ikke hvordan det kunne være? Måske vil uenighederne føre til en splittelse af kirken med opdeling i forskellige menigheder eller sekter, siger Niels Grønkjær.

Anders Klostergaard Petersen ser også en række mere nære problemstillinger.

– Jeg tror, sagen vil lægge bånd på mange præster, så de ikke længere tør deltage i den offentlige debat. Der vil simpelthen være for stor risiko forbundet med det. Et andet spørgsmål er, hvad vi overhovedet skal med en akademisk teologisk uddannelse, hvis de studerende ikke må bruge de fortolkningsredskaber,

de har lært, når de skal ud og fungere som præster. Jeg underviser på Afdeling for Religionsvidenskab, og vi ville da have et kæmpe problem, hvis gymnasierne henvendte sig til os, fordi vi lærte de studerende noget, som ikke duede, når de skulle undervise, siger Anders Klostergaard Petersen.

I forhold til selve Grosbøll-sagen forudser han størst "effekt", hvis Grosbøll ikke bliver dømt.

– Hvis han bliver dømt, kan han ikke fungere som præst. Men det bliver moralsomt, hvis han ikke bliver dømt. For hvad betyder det i forhold til de biskopper, der allerede før læresagen har været ude og sige, at han efter deres opfattelse befinder sig på den forkerte side af læregrundlaget? De bliver da vist nødt til at abdicere!

FOTO: ANDREI T. ERICHSEN/AU-FOTO

DR. THEOL. NIELS GRØNKJÆR

FØDT 1955

LEKTOR VED AFDELING FOR SYSTEMATISK TEOLOGI, AARHUS
UNIVERSITET, MED HOVEDVÆGT PÅ ETIK OG RELIGIONSFILOSOFI
ANSAT SOM ULØNNET HJÆLPEPRÆST VED VOR FRUE KIRKE I ÅRHUS.

STUDENT

I GENERØSE RAMMER

Biskop Kjeld Holm fra Århus Stift studerede i 60'erne under de store Århus-teologer Løgstrup, Sløk og Lindhardt. Studiemiljøet var præget af åbenhed, frihed og en enorm generøsitet. Grosbøll-sagen har vist, at generøsiteten ikke længere er kirkens og teologiens varemærke.

I det sene efterår 1965 gik Kjeld Holm fra den ene rusfest til den anden på Århus Universitet og var lettere fortvivlet. Den unge student fra Haderslev var kommet til Århus for at læse litteraturhistorie, men studiet var en skuffelse. Alt for megen stilistik og for lidt litteratur.

Inspireret af en god ven begyndte han på teologi. Men det var også dræbende: Græsk og hebraisk var måske livretter for sprogørnene, men dem tilhørte Kjeld Holm ikke.

Midt i fortvivlelsen over uindfrie forventninger besluttede han sig for at følge undervisning hos "en af de store". Det blev Johannes Sløks forelæsninger med titlen: "Sammenligning mellem en absurdistisk tilværelsesforståelse og Jesu forkyndelse."

– Man skal have kendt Sløk for at vide, hvordan han fungerede i sine velmagtsdage. Som person var han dybt fascinerende og charmerende og med en ufattelig pædagogisk sans. På mig virkede mødet som et chok – simpelthen. Alt andet forekom mig sekundært i forhold til den måde, han stillede tingene op på. Her var vi virkelig i centrum af problemstillingerne – på én gang ved det mest elementære og det mest afgørende i tilværelsen, fortæller Kjeld Holm, der efter mødet med Sløk var sikker på, at det var værd at tage det seje træk med græsk og hebraisk.

FASCINATION

Allerede i gymnasietiden var han stødt på en anden af de store Århus-teologer, P.G. Lindhardt. Lindhardt havde været på besøg på Haderslev Katedralskole, og Kjeld Holm skulle som formand for gymnasieforeningen byde ham velkommen.

– Jeg kendte lidt til Lindhardt i forvejen. Der havde jo været den berømte sag tilbage i 52, da han fra talerstolen på Askov Højskole "afskaffede" det evige liv foran tusind tilhørere. Men jeg ville gerne forberede mig til mødet og spurgte min lærer, hvad jeg skulle læse. Han gav mig Lindhardts bog *Religion og Evangelium*, og i den mødte jeg for første gang mange af de ideer, som jeg senere fandt hos både Sløk og Løgstrup, fortæller Kjeld Holm, der siden som studerende altid var at finde i Vor Frue Kirke, når Lindhardt prædikede.

K.E. Løgstrup, måske den største danske teologiske tænker i forrige århundrede, mødte Kjeld Holm først i foråret 67.

– Løgstrup holdt en forelæsningsrække, der hed "Stil og æstetik". Jeg hoppede på, og i løbet af de forelæsninger blev den "døde" litteratur, jeg havde oplevet på litteraturhistorie, igen levende. Løgstrup spurgte til litteraturens indhold, hvad den siger, ikke dens form. Det var enormt fascinerende, siger Kjeld Holm.

Biskop Kjeld Holm om sin store mentor Johannes Sløk: Han vidste, at kristendommen ikke primært er en eller anden metafysisk forklaring på tilværelsen, men derimod et nærvær af en anden dimension midt i verden.

SLØKS KRISTENDOM

Sløk blev den helt store mentor og inspirator for Kjeld Holm. Hos ham mødte han en kristendom, der lå milevidt fra den, han hidtil havde kendt.

– Sløk viste, at kristendom ikke primært er en eller anden metafysisk forklaring på tilværelsen, men derimod et nærvær af en anden dimension midt i verden. Kristendom handler om livet her og nu, om at komme til rette med sine medmennesker, sin død og om, hvordan man orienterer sig mod det afgørende i tilværelsen. Han placerede kristendommen midt i den verden, det kom an på for mig personligt, siger Kjeld Holm.

Da faget idéhistorie blev oprettet i 1967, og Sløk blev professor, fulgte Kjeld Holm med. Han droppede enhver tanke om at blive præst, men holdt fast i kristendommen.

– Jeg havde fået en stor interesse for filosofien, fordi Sløk havde en fantastisk evne til at forene filosofien og de religiøse ideer. Derfor blev jeg heller aldrig rigtigt anfægtet i min kristne tro. Filosofi og litteratur var fint nok, men kristendommen forblev det endegyldige, mente jeg. Det grinede mine medstuderende på idéhistorie en del af og kaldte mig skabsteolog.

FOTO: LARS KRUSE/AU-FOTO

PRAGTFULDT STUDIEMILJØ

På idéhistorie skabte Sløk det, Kjeld Holm betegner som et ufatteligt generøst studiemiljø. Studieordningen var så minimalistisk, at det kan være svært at fatte i dag.

– Man kunne læse stort set alt. Der var en næsten uindskrænket frihed til at tilrettelægge sit studium, som man ville. Om man var indskrevet på teologi, filosofi eller idéhistorie, betød ikke så meget. Man tog alligevel det bedste fra alle verdener. Efter eksamen i filosofikum var der ikke én eksamen inden magisterkonferensen.

– Det var et pragtfuldt studiemiljø. De store personligheder var så store og havde sådan en kraft, at det sivede ned igennem systemet. Lærere som H.C. Wind, Jørgen Bukdahl og Ole Jensen var næsten lige så spændende som Sløk og Løgstrup. Og de underviste i hvad som helst. Jeg kan huske, at Bukdahl på et tidspunkt holdt en øvelse over forholdet mellem strukturalisme og marxisme. Det kunne man på teologi dengang. Ordet "Jesus" forekom ikke. Jeg ved ikke, om det var gået i dag.

ÅBENHED OG ANARKI

Friheden, åbenheden og generøsiteten i miljøet var parret med stor lidenskab – ja, til tider fjendskab! Specielt Løgstrup og Lindhardt kunne ikke udstå hinanden.

– Lindhardt og Løgstrup skulle samme vej hjem fra universitetet, men Løgstrup tog altid toget og Lindhardt bus-

sen. En aften havde de været til møde på universitetet, og den sidste bus var gået, så Lindhardt måtte også tage toget. Efterfølgende gik der rygter om, at Løgstrup var gået helt til Skødstrup for at undgå kollegaen, fortæller Kjeld Holm.

I starten af 70'erne eksploderede studenteroprøret på idéhistorie. Der var evindelige diskussioner og konfrontationer. Friheden og åbenheden blev forvandlet til anarki.

– Sløk var i opposition til det marxistiske flertal i fakultetsrådet, og jeg støttede Sløk. Politisk var det et helvede. Når man ville have fred og ro, gik man over på Det Teologiske Fakultet. Her kunne bølgerne også gå højt, og specielt Løgstrup kunne blive ætsende rasende ved fakultetsrådsmøderne. Men der herskede hele tiden en enorm åbenhed og generøsitet med hensyn til det akademiske. Holdningen var, at kristendommen kun kan leve, hvis den bestandig er i dialog med det omkringliggende samfund, siger Kjeld Holm.

GROSBØLL IGEN

Samme åbenhed og generøsitet genfinder Kjeld Holm ikke i den teologiske diskussion, som Grosbøll-sagen har udløst. Tværtimod har sagen vist, at dele af kirken ønsker at lukke debatten hurtigst muligt, mener Kjeld Holm.

– Det er uhyre farligt, hvis kirken begynder at sige, at det her kan vi ikke

røre ved. For så bliver det bare noget andet, der ikke må røres ved næste gang, og så får vi en kirke, jeg i hvert fald ikke kan identificere mig med, siger Kjeld Holm og skyder samtidig med skarpt mod den manglende historiske bevidsthed.

– Grosbøll viderefører på mange måder blot tanker fra Sløk og Lindhardt. Han gør det efter min opfattelse ikke på et særligt højt niveau, men alligevel. Rabalderet omkring Lindhardt og det evige liv var mindst lige så voldsomt som Grosbøll-sagen, og Sløks bog *Kristen moral før og nu* var set fra samtiden mindst lige så radikal som Grosbølls synspunkter i dag. Men det har vi glemt.

– Jeg ser meget gerne, at vi løser den her sag på en anden måde end gennem en gejstlig retssag. Da Lindhardt kom i dogmatisk forhør hos biskop Hoffmeyer, endte de med at sidde og grine af det hele, fordi Lindhardts kone Gerda sad og fortalte vittigheder. Det var måske ikke en dårlig måde at løse det på, siger Kjeld Holm med et sløk'sk smil.

FOTO: POUL LIND-PETERSEN

Johannes Sløk (1916–2001) var professor på Systematisk teologi og blev siden den første professor i faget idéhistorie, da det blev oprettet i 1967. Idéhistoriker Hans Jørgen Thomsen har netop udgivet biografien *Johannes Sløk* på forlaget Modtryk.

NABO TIL NOBEL

Historien om tretten danske nobelpriser

MED BIDRAG AF

Lektor Henry Nielsen

Direktør Keld Nielsen

Arne Hessenbruch, Research Fellow

Lektor Kurt Jacobsen

Rektor Claus Jensen

Ph.D. Thomas Vorup-Jensen, Research Fellow

Lektor Aage Jørgensen

Adjunkt Anita Kildebæk Nielsen

Professor Helge Kragh

Museumsdirektør Flemming Petersen

Professor Thomas Söderqvist

Arkivleder Finn Aaserud

Særpris for AU-gustus'
læsere, 250,- kr.

Tilbuddet gælder indtil 31. oktober 2004

Dansk udgave 398,- kr. / Nabo til Nobel: 570 sider

Engelsk udgave 498,- kr. / Neighbouring Nobel: 624 sider,

illustreret, indbundet, 25,5 x 17 cm

Aarhus Universitetsforlag

Langelandsgade 177, 8200 Aarhus N

BESTILLINGSKUPON

Undertegnede bestiller hermed

☐ 1 stk. Nabo til Nobel á 250,- kr.

☐ 1 stk. Neighbouring Nobel á 250,- kr.

+ forsendelse 50,- kr. Bemærk forsendelse uden for Danmark 100,- kr.

Navn _____

Adresse _____

Dato _____

Underskrift _____

NB. Spar forsendelsesomkostningerne!

Medbring denne annonce og hent selv bogen på forlagets adresse.

Vi har åbent hverdage mellem kl. 10 og 15.

Redigeret af Henry Nielsen og Keld Nielsen

Tretten danskere har modtaget den prestige-fyldte Nobelpris – et højt antal i forhold til landets størrelse. Men kender vi vores Nobelprismodtagere? Denne bog fortæller i tekst og billeder om prismodtagerne: om deres liv, deres arbejde, og om deres vej til prisen. Samtidig afdækker bogen nogle af de taktiske spil som ofte går forud for valget af prismodtagerne.

PRESSEN SKREV

»... forskningsformidling på højt og velformidlet niveau ...«

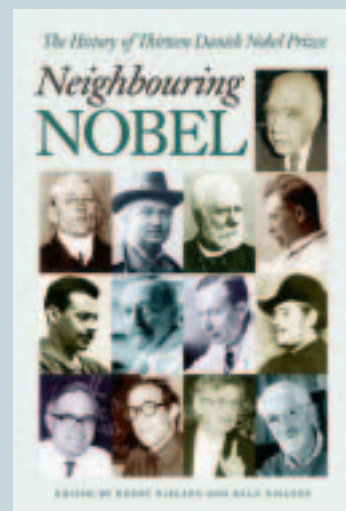
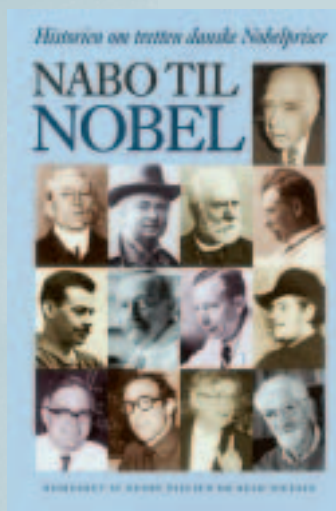
POLITIKEN

»... resultatet af mere end tre års research og graven i Nobelpriskomiteens store arkiver. Og frem af mørket er dukket den ene spændende og hidtil ukendte historie op efter den anden.«

BERLINGSKE TIDENDE

»Bogen om de 'danske' Nobel-priser koster det samme som to-tre kriminalromaner. Den tager en anelse længere tid at læse, men giver lige så megen spænding, samt et meget større udbytte. Interesserer litteraturens og videnskabernes udvikling Dem, så køb og læs!«

FYNS STIFTSTIDENDE

MØDESTED

FOR KIRKE OG AKADEMI

Har præster brug for efteruddannelse? Ja, for præster bliver aldrig færdige med at studere, siger en af de mange præster, der har benyttet sig af tilbudene på Teologisk Pædagogisk Center i Løgumkloster. Den tidligere Præstehøjskole har et omfattende samarbejde med Aarhus Universitet.

Rygtet går, at ideen til Præstehøjskolen blev fostret over en whisky. Daværende kirkeminister Bodil Koch skulle en sen natte-time være blevet overbevist om, at det var en god ide, at præster også kunne blive efteruddannet. Bag den vellykkede overtalelse stod især Christian Thodberg, der siden blev kendt som kongelig konfessionarius og professor i praktisk teologi ved Aarhus Universitet.

Hvorvidt rygtet holder vand, skal der ikke gisnes om her. Sandt er det i hvert fald, at Christian Thodberg spillede en væsentlig rolle i etableringen af Præstehøjskolen, der fik tag over hovedet i Nærum i 1965. Små 10 år efter flyttede højskolen til Løgumkloster i Sønderjyl-

land, hvor der igennem længere tid havde været gjort en ihærdig indsats for at trække noget mere danskhed til Syd-danmark.

I dag er Præstehøjskolen slået sammen med Folkekirkens Pædagogiske Institut og har skiftet navn til Teologisk Pædagogisk Center. Det er blevet en stor efteruddannelsesinstitution, der kører over 1000 kursister igennem "butikken" om året.

Gennem alle år har der været et tæt samarbejde med Det Teologiske Fakultet på Aarhus Universitet i form af universitetslæreres medvirken ved kurser og pladser i de styrende og rådgivende organer. I dag er samarbejdet vidt forgrenet.

– Vi samarbejder bl.a. om nogle af

Studieleder Benny Grey Schuster fra Teologisk Pædagogisk Center er godt tilfreds med samarbejdet med Aarhus Universitet.

fakultetets undervisningstilbud under efter- og videreuddannelse og arrangerer et skrivekursus hernede i tilknytning til universitetsundervisningen. Desuden arrangerer vi en række kurser, som også er åbne for teologistuderende. Endelig er vores studie- og opholdsfaciliteter åbne for præster og teologistuderende i forbindelse med f.eks. opgave- og speciale-skrivning, fortæller studieleder på centeret Benny Grey Schuster.

I TEORI OG PRAKSIS

Teologisk Pædagogisk Center er i dag mødestedet for præster og teologer – stedet, hvor kirke og akademi udvikler sig sammen. Her bliver præster opdateret i de nyeste teologiske forskningsresultater, mens de universitetsansatte teologer bliver ”tvunget” til at forklare, hvad det abstrakt dogmatiske kan bruges til, når præsten står over for et konfirmandhold.

– Det er interessant for mig at undervise erfarne præster, fordi det giver mig en fornemmelse af, om det, jeg laver ved skrivebordet, er relevant ude i det teologiske landskab, siger professor, dr.theol. Kirsten Nielsen fra Afdeling for Gammel og Ny Testamente, Aarhus Universitet.

– På den anden side har undervisningen også hjulpet mig til at finde ud af, at jeg har en forpligtelse til at sige noget, præsterne måske ikke lige kan gå hen og bruge i morgen. De praktisk orienterede præster har også brug for en faglig opdatering, de i første omgang ikke lige kan bruge til konfirmanderne eller i en prædiken, siger Kirsten Nielsen.

Den holdning deler sognepræst i Lyng Kirke, Susanne C. Knudstorp. Hun deltog sidste efterår i seminarrækken ”Velsig-

nelsens Ansigter”, der blev udbudt i samarbejde mellem Aarhus Universitet og Teologisk Pædagogisk Center. Og hun blev ikke skuffet.

– Vi blev simpelthen fyldt med de nyeste forskningsresultater inden for gammeltestamentlig teologi. Vi fik mulighed for at fordybe os i velsignelsens område og kom vidt omkring – lige fra soldyrkelse til krænkelsen ved at skulle dele sin elskede med andre, siger hun med et smil og indrømmer, at den nye indsigt umiddelbart kan synes fjernt fra det daglige virke ude i sognene.

– Men det er min erfaring, at jeg får et rigere materiale at arbejde med, når jeg er blevet fyldt op af noget nyt, siger hun og slår fast, at man som præst aldrig bliver færdig med at studere.

INGEN DÅRLIG SAMVITTIGHED

De sidste fire år har der været ”papir” på samarbejdet mellem universitetet og Teologisk Pædagogisk Center. Og det har ifølge Benny Grey Schuster været til begges fordel.

– Tidligere ringede vi bare og spurgte den og den, om vedkommende ville komme herved mod et mindre personligt honorar. Men i dag er virkeligheden en helt anden på universiteterne, og det betyder, at vi årligt må af med et beløb for at låne medarbejdere ved fakultetet. Det betyder så til gengæld, at vi ikke længe behøver have dårlig samvittighed over at trække undervisere herved. Omvendt behøver fakultetets medarbejdere nu heller ikke have dårlig samvittighed over at sige ja til spændende undervisningsopgaver her på stedet, siger Benny Grey Schuster.

TEOLOGISK PÆDAGOGISK CENTER:

– opstået i 2002 ved en sammenlægning af Præstehøjskolen (1965) og Folkekirkens Pædagogiske Institut (1992)

– har dels til huse i et renæssanceslot fra 1614 bygget af stenene fra det delvis nedbrudte middelalderlige cistercienserkloster, der ligger nabo til skolen, dels i en ombygget moderne villa fra 1973 tegnet af arkitekterne Inger og Johannes Exner

– oprindeligt udgjordes Præstehøjskolen af rektor; i dag er der desuden ansat 5 lektorer, 1 bibliotekar og 3 sekretærer

– råder over Danmarks største bibliotekssamling inden for religionspædagogik og sjælesorg og er landets femtestørste teologiske fagbibliotek

– tilbyder årligt 80-90 kurser rænge-rende fra månedlange internatkurser til dagkurser rundt i alle Danmarks stifter, herunder Færøerne. Langt den mest almindelige form er dog ugekurser

– www.locus-dei.dk/a_tpc/

MUSEUMSGUIDE

- 1 VÆKSTHUSENE
- 2 ANTIKMUSET
- 3 MUSEET PÅ PSYKIATRISK HOSPITAL
- 4 MOESGÅRD MUSEUM
- 5 NATURHISTORISK MUSEUM
- 6 STENO MUSEET
- 7 OLE RØMER-OBSERVATORIET
- 8 ORION PLANETARIUM

Ud over at forske og undervise varetager Aarhus Universitet også formidling af viden til en bredere offentlighed. Det sker på otte forskellige museer, der på hver sin måde sætter oplevelser i højsædet, når de beretter om så alsidige emner som planter og planeter, moselig og menneskets udvikling gennem tiden.

Naturhistorisk Museum, Steno Museet og Antikmuseet har alle til huse i selve Universitetsparken, og i det øvrige Århus og omegn kan publikum besøge Væksthusene i Botanisk Have, Moesgård Museum, Ole Rømer-Observatoriet i Højbjerg og Museet på Psykiatrisk Hospital i Risskov, mens Orion Planetariet ligger ved Jels i Sønderjylland.

AU-gustus bringer på de følgende sider en lille appetitvækker på de oplevelser, der venter publikum på de otte forskellige steder.

1 VÆKSTHUSENE

Der er ikke langt fra tør ørken til fugtig trope i Væksthusene i Botanisk Have. Kun få meter faktisk. Derimod er der himmelvid forskel på den flora, de forskellige klimabælter skaber grobund for, og det er den mangfoldighed, Væksthusene har specialiseret sig at opdyrke gennem mere end 30 år. I hus 4, som rummer tropisk monsun-klima, kommer publikum på en avanceret duftrejse: ingefær, chili, kanel, basilikumarter står side om side. Og øjnene stiller lige en ekstra gang ind på det halvanden meter lange fænomen, der grangiveligt ligner en slange, der gror som en grøn plante. Synet driller ikke: der er tale om en slangeagurk.

Inde i hus 5 venter der derimod tropisk regnskov, og her sværmer sommerfugle om ørerne på folk, mens papegøjen Norma mest af alt lyder som en kimende mobiltelefon.

Der er gratis adgang til Væksthusene, der består af fem huse i alt. Åbent mandag-lørdag kl. 13.00-15.00 samt søn- og helligdage kl. 11.00-15.00. Yderligere oplysninger på www.au.dk – søg på "greenhouses".

FOTO: LARS KRUSE/AU-FOTO

For tredje gang på 30 år vokser der store mængder af Den Hellige Lotus i Væksthusene i Botanisk Have. Den Hellige Lotus er en sumplante fra Asien. Hinduerne anser den for at være sprunget ud af guden Vishnus navle og for at have født Brahma, der ifølge hinduerne skabte verden.

Krigerne er gipsafstøbninger af de originale marmorfigurer, der prydede vestgavlen på Afaia-templet på den græske ø Aigina. De originale skulpturer står i München, mens afstøbningerne kan ses på Antikmuseet på Aarhus Universitet.

FOTO: ANDREI T. ERICHSEN/AU-FOTO

2 ANTIKMUSET

Gudinden Athena og de ni kæmpende grækere og trojanere har hidtil levet en meget tilbagetrukket tilværelse på Antikmuseet ved Aarhus Universitet. Skulpturerne var opstillet bag en skærm, hvor man lige kunne skimte dem over kanten. Efter nyindretningen af museet har de til gengæld fået en fremtrædende plads i museets senarkaiske samling. Skulpturerne er gipsafstøbninger af den originale marmorudsmykning på vestgavlen af Afaia-templet på den græske ø Aigina. Gavldekorationen, der kan føres tilbage til slutningen af 500-tallet f. Kr., blev fundet i 1811 og solgt til kronprins Ludwig af Bayern. Han fik Athena og hendes kæmpere sendt til den danske billedhugger Bertel Thorvaldsens værksted i Rom. Thorvaldsen restaurerede hver enkelt skulptur og genskabte de manglende dele, deriblandt våbnene, og det færdige resultat blev udstillet for første gang i 1830 på det nyåbnede glyptotek i München. Herfra bestilte Den Kongelige Afstøbningssamling i 1898 en gipskopi af gavldekorationen, og det er den, der i dag kan ses på Antikmuseet.

Museet råder desuden over en større samling gipsafstøbninger, der repræsenterer forskellige perioder, samt over en møntsamling, en mumie og flere tempelmodeller for blot at nævne nogle af de ting, der leder publikum på sporet af livet i antikken.

Antikmuseet holder åbent mandag og torsdag kl. 12.00-16.00, eller efter aftale. Gratis entré. Læs mere om museet på www.antikmuseet.dk

FOTO: LARS KRUSE/AU-FOTO

3 MUSEET PÅ PSYKIATRISK HOSPITAL

En af Europas førende kunstnere. Sådan omtalte Asger Jorn kunstneren Ovaraci, der ellers på ingen måde var en del af miljøet omkring Jorn og de øvrige fremtrædende Cobra-malere. Langt fra, faktisk. Ovaraci levede, fra han var 35 år, til han døde som 91-årig, på Psykiatrisk Hospital i Århus. Her udfoldede han en overvældende kreativitet. Han udsmykkede alt: tændstikæsker, askebægre, medicinbakker – og gerne hospitalets bare grålige vægge, som han fandt noget så triste.

Kunsten blev for ham en form for selvbehandling – en måde at leve med og overleve sindslidelser. Ovaraci er i dag den mest

berømte af Psykiatrisk Hospitals mange patienter, der gennem tiden har brugt kunsten som en hjælp til selvhjælp.

I alt ejer Museet på Psykiatrisk Hospital ca. 6000 kunstværker, og 850 af dem kan ses i museets permanente udstilling. Museet er formentlig det største af sin art i Europa.

Desuden huser museet også en historisk samling af blandt andet tvangsmidler, lægeinstrumenter samt køkkentøj og møbler fra datidens første, anden og tredje forplejningsklasse.

Museet holder åbent mandag-lørdage fra kl. 10.00-16.00. Yderligere oplysninger på www.museum-psyk.dk

De langlemmede damer er eksempler på den mangfoldighed af kunstværker, som kunstneren Ovaraci skabte i de 56 år, han var indlagt på Psykiatrisk Hospital i Risskov. Bag damerne kan skimtes et portræt af Ovaraci.

FOTO: LARS KRUSE/AU-FOTO

4 MOESGÅRD MUSEUM

Fortiden får et helt nyt perspektiv på Moesgård Museum i den kommende periode. Takket være den schweiziske fotograf Georg Gerster kan museet vise alverdens forhistoriske og historiske monumenter og anlæg set fra luften. Gennem 40 år har Georg Gerster overfløjet verden vidt og bredt og blandt andet indfanget fæstningsanlæg som Trelleborg og templer som Akropolis, og disse billeder vises for første gang i Danmark. Udstillingens anden del sætter fokus på luftfotoarkæologi i Danmark. Der vises billeder og fund fra udgravninger fra Øst- og Vestjylland.

Den faste udstilling på Moesgård Museum undergik i øvrigt en større forandring i 2003. Grauballemanden fik sit eget rum, der meget passende kan minde om et gravkammer, og museet indviede en ny fast udstilling om de store fund fra Illerup Ådal ved Skanderborg, hvor man gennem 30 år har udgravet og udforsket mere end 15.000 genstande fra en jernaldershærs udrustning og øvrige udstyr, som østjyske krigere har ofret som tak for sejren over omkring 1000 krigere fordelt på 50 skibe fra Norge og Vestsverige.

Åbent tirsdag-søndag kl. 10.00-16.00 (gælder 1. oktober-31. marts). Yderligere oplysninger www.moesmus.dk

Grauballemanden, der er verdens eneste fuldstændigt bevarede moselig, er en del af den faste udstilling på Moesgård Museum. Museets speciale er arkæologiske og etnografiske emner.

FOTO: JAKOB MARK/AU-FOTO

En Harley Davidson og en påfugl pryder indgangen til Naturhistorisk Museum i forbindelse med udstillingen "livsformer", der forsøger at forklare evolutionsteorien i dyreverdenen.

6 STENO MUSEET

Forholdet mellem mennesker og jorden bliver vendt totalt på hovedet, når man laver landkort. Fra at være de små elementer i den store verden gør landkort det muligt for mennesker at stå med et udsnit af kloden i hånden og få overblikket.

Ethvert kort er en forsimplet repræsentation af virkeligheden, og alt efter, hvilken type kort man skal lave, er det nødvendigt at vælge nogle detaljer fra og andre til, for en 1:1-model giver ingen mening. Kunsten at lave landkort er temaet for Steno Museets særudstilling. Steno Museet har til opgave at formidle naturvidenskaben og dens historie, og med denne udstilling kommer naturvidenskaben i bogstaveligste forstand ned på jorden. Ønsket er at vise endnu et eksempel på, hvordan naturvidenskab er overalt i menneskets hverdag – i dette tilfælde som landkort, der har udviklet sig fra at være kvalificerede

"slag på tasken" til nutidens meget detaljerede computerbearbejdede gengivelser af landskabet.

Steno Museet, der ligger i parken ved Aarhus Universitet, har netop rundet sine første 10 år og er Danmarks videnskabshistoriske museum med særlig fokus på natur- og lægevidenskaben. Museet har mange arrangementer for skoleklasser.

Museet er åbent tirsdag til fredag kl. 9.00-16.00 samt lørdag og søndag kl. 11-16.00. Yderligere oplysninger www.stenomuseet.dk

Til særudstillingen om, hvordan man laver landkort i dag og gennem tiden, har Steno Museet fået lavet et seks kvadratmeter stort luftfoto af Århus midtby. Her kan børn få fornemmelsen af at være Gulliver i Lilleputland og kravle rundt på hustagene.

5 NATURHISTORISK MUSEUM

Verdens giftigste frø, med efternavnet Horribilis, er sammen med kæmpetusindben og kakerlakker stimlet sammen på Naturhistorisk Museum for at være med i særudstillingen "Livsformer". Udstillingen har som ambition at komme så tæt på sandheden om evolutionsteorien, som naturvidenskaben overhovedet kan komme den. Udstillingen er en oplevelsesrejse gennem dyreverdenen, der er repræsenteret ved levende som døde dyr, og alle sanser skal i brug for at få det fulde udbytte.

Udstillingen går i dybden med, hvordan det for eksempel kan være, at et dyr pludselig er blevet bedre til at bygge rede eller opstøve mad end sine artsfæller. En gang imellem opstår der nemlig – helt tilfældigt – en ny egenskab hos et dyr, og hvis den nye egenskab viser sig at svare bedre til kravene fra omgivelserne, er naturen så finurligt indrettet, at den sørger for, at den forbedrede variant af dyret efterlader mere afkom, og den nye egenskab gives videre til kommende generationer. Og "Livsformer" giver svar på fænomener som, hvordan spætten undgår at få hjernerystelse, når den som en besat hugger ind i træstammen, og hvorfor nogle brune bjørne engang blev hvide og nu kaldes isbjørne. Set i større perspektiv viser udstillingen, hvordan nogle dyrearter helt uddør med tiden, og nye opstår.

Museet er åbent dagligt fra kl. 10.00-16.00. Yderligere oplysninger på www.naturhistoriskmuseum.dk

ANDREI T. ERICHSEN/AU-FOTO

Planetarieleder Lars Petersen ved Orion Planetariets hjerte, stjerneprojektoren.

8 ORION PLANETARIUM

For syv år siden var Orion Planetariet i Jels tæt på at blive omdannet til et center for astrologi. Det huede bestemt ikke den tidligere dekan på Det Naturvidenskabelige Fakultet i Århus, Karl Pedersen, og på hans opfordring og initiativ blev det sønderjyske planetarium købt af Aarhus Universitets Forskningsfond.

I dag har det lille planetarium ca. 15.000 besøgende om året – heraf mange skole- og gymnasieklasser, der kommer for at opleve verdensrummets mysterier. I den daglige åbningstid er der planetarie-

forestillinger hver time med skiftende emner, og året rundt er der foredrag om forskellige astronomiske emner. Foyeren og det tilstødende udstillingsareal rummer skiftende udstillinger om astronomi, rumfart, fysik, kemi og biologi. Her finder man også aktiviteter, hvor det gælder om selv at have fingrene på knapperne.

Planetariet er åbent onsdag kl. 19.00-22.00 samt søndag kl. 11.00-16.30 (gælder frem til 1. maj 2005). Yderligere oplysninger www.orionplanetarium.dk

FOTO: ANDREI T. ERICHSEN/AU-FOTO

7 OLE RØMER-OBSERVATORIET

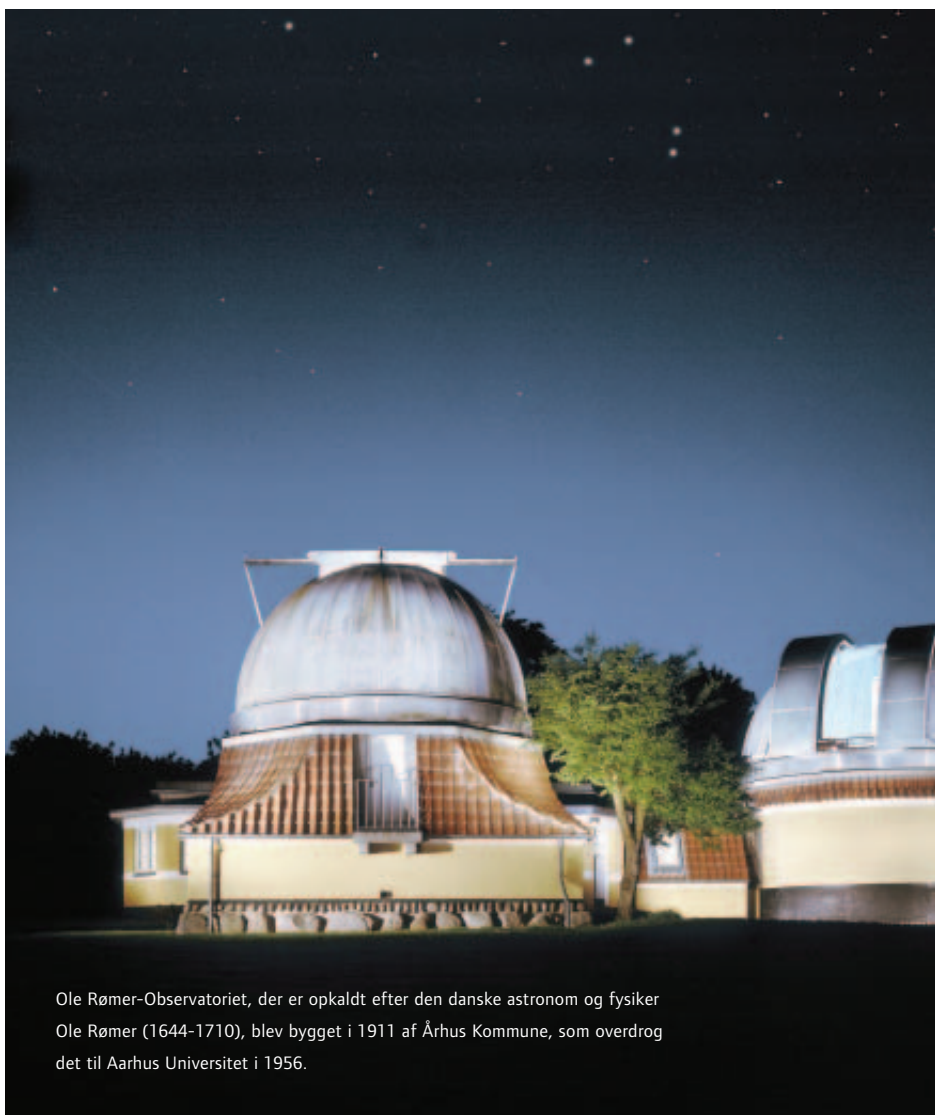
Når de to metalkupler åbner sig op, har publikum i Ole Rømer-Observatoriet frit udsyn til stjerner, planeter og galakser. Hvad det blotte øje ikke kan spotte, kan observatoriets teleskoper indfange. På skyfrie aftener kan man tydeligt se, at månen ligner en ost på overfladen, og at Mars er rød.

Fra september til maj er der rejser ud i rummet på Ole Rømer-Observatoriet, der blev bygget af Århus Kommune i årene 1909-1911 på foranledning af den tyske astronom Friedrich Krüger. Han stillede sine instrumenter til rådighed for undervisning mod, at Århus Kommune lod bygningen opføre. Under Første Verdenskrig måtte tyske Krüger gang på gang forsikre, at han ikke var spion for sine landsmænd. Danskerne frygtede, at Krügers interesse for astronomi var et skalkeskjul for i virkeligheden at ville observere skibstrafikken i Århus-bugten med kikkerterne og sende informationer via radiosendere til de tyske krigsskibe. Denne frygt fik fornyet næring, da Krügers søn meldte sig som frivillig til den tyske hær.

Det snart 100 år gamle Ole Rømer-Observatorium er bevaret i den oprindelige byggestil og er en seværdighed i sig selv. Læs mere om observatoriet på: <http://astro.ifa.au.dk/oro/oro.html>

Det er gratis at komme på rundtur på stjernehimlen fra Ole Rømer-Observatoriet. Interesserede kan ringe for at bestille rundvisning og foredrag på Steno Museet, der står for observatoriet: 8942 3975.

FOTO: HANS-HENRIK HOEG

Ole Rømer-Observatoriet, der er opkaldt efter den danske astronom og fysiker Ole Rømer (1644-1710), blev bygget i 1911 af Århus Kommune, som overdrog det til Aarhus Universitet i 1956.

FOTO: PHOTODISC

Det moderne menneske har sejret sig til fedme. Vi kan spise 24 timer i døgnet – vi har råd til det – og det kan lade sig gøre, uden at vi bevæger os.

DET FEDE

SAMFUND

Et hurtigt overblik over befolkningens sande vægtilstand viser, at 30-40 procent af den voksne del lider af overvægt, og næsten 15 procent af befolkningen har en kropsvægt, som lægerne placerer i "fedmekategorien".

Danmark er ramt af en fedmeepidemi med en eksplosiv udvikling i forekomsten af overvægtige og fede gennem de seneste 40-50 år, og udviklingen fortsætter. Fedmens "foregangsland" er USA, hvor fedmeepidemien begyndte først, og forekomsten af fedme er dobbelt så høj som i Danmark. Som udviklingen er nu, er Danmark ca. 10-15 år efter USA.

Formand for Ernæringsrådet, professor Bjørn Richelsen, der er fedmeforsker på Århus Sygehus under Århus Universitetshospital, har en mission: Kurven skal knækkes, så flere holder sig inden for normalvægtsområdet.

For at gøre det skal vi ikke bare spise "6 om dagen", som en frugt- og grønt-promoverende kampagne foreskriver, eller komme mindre sukker i kaffen. Det

er hele den moderne livsstil, der øger fedtforekomsten.

– Undersøgelser viser, at det ikke er en enkelt faktor, der gør os fede. Det er det moderne samfund som helhed, der er fedmefremmende, siger Bjørn Richelsen.

SUCCESEN HAR GJORT OS FEDE

Det moderne menneske har så at sige sejret sig til fedme. Hele det menneskelige projekt har haft som mål at gøre det lettere at skaffe mad og opfinde redskaber, der gør det lettere at udføre sit arbejde, på job og i hjemmet, og det er i den grad lykkedes.

– Hvis man ser på mennesket gennem dets udvikling, var udgangspunktet, at vi bevægede os for at skaffe mad. Men inden for de seneste 50 år har vi udviklet det postindustrielle samfund, hvor vi i princippet kan spise 24 timer i døgnet. Vi har råd til det, og rent praktisk kan det lade sig gøre – uden at vi bevæger os overhovedet. Vi kan tage på drive-in eller sidde foran

I de seneste 50 år har vi arbejdet hårdt på at skabe en verden, hvor den enkelte har overladt madlavningen til industrien, og hvor vi stræber efter at røre os så lidt som muligt. Konsekvens: Fedmeepidemien har godt fat i Danmark. En fedmeforsker fra Århus Universitetshospital vil stoppe udviklingen.

vores computere og få leveret pizzaerne. Jeg hører vel til den sidste generation, der kan lave mad. Efterhånden er madlavningen overladt til industrien. Det menneskelige projekt er blevet en succes, men succesen har en bagside – nemlig fedmen, så nu har vi et nyt problem at løse, siger Bjørn Richelsen.

Og der er utvivlsomt tale om et problem, for øget fedt i kroppen øger risikoen for sygdomme som den såkaldte gammelmandssukkersyge, hjerte-kar-sygdomme, blodpropper i hjertet, for højt blodtryk, galdesten og slidgigt i ryg og ben. Desuden har flere kvinder svært ved at få børn. Det kan også skyldes fedme, for den forårsager forstyrrelser i forholdet mellem mandlige og kvindelige køns-hormoner, og så kommer ægløsningen ikke, som den skal, forklarer Bjørn Richelsen.

Så vi har al mulig grund til at ændre vores livsstil. Vi bør være bevidste om, at fedme er et problem, og tænke mere over, hvor meget vi spiser, hvad vi spiser,

SUNDHED

»Industrien ønsker at sælge mere mad, og de benytter alle tilgængelige midler for at opnå dette mål. Når befolkningens sundhed står på spil som i denne aktuelle fedmeepidemi, er der behov for, at samfundet træder til med reguleringer over for industrien bl.a. ved at forbyde aggressiv reklamering over for børn.«

PROFESSOR BJØRN RICHELSEN, FORMAND FOR ERNÆRINGSRÅDET

og hvordan vi bevæger os. Vi må netop ikke glemme den fysiske dimension, for den hænger uløseligt sammen med fedmeproblematikken.

– Vi er jo blevet særdeles inaktive. Arbejdet kræver nærmest ingen fysisk aktivitet længere, og fritiden går for det meste med at se fjernsyn eller lignende stillesiddende aktiviteter.

EN SAMFUNDSOPGAVE

Bjørn Richelsen har som formand for Ernæringsrådet inden for de seneste to-tre år været med til at slå et slag for, at kampen mod fedme er en samfundsopgave.

– Min anke er, at man ikke blot kan sige, at det er et individuelt ansvar, at folk bliver fede. Man kan selvfølgelig indvende, at den enkelte bare skal lade være med at drikke de colaer og sidde og se fjernsyn i stedet for at røre sig, men det er jo en del af samfundsudviklingen. Industrien gør sit til at reklamere for de fede og sukrede færdigretter, og der kommer flere og flere fjernsynskanaler og -programmer til. Alt det trækker i forkert retning, og derfor kræver opgaven samfundsbaseerede løsninger, siger han.

Hans ønske er, at politikere i enhver form for lovgivning tager stilling til, hvad den givne lov kan få af konsekvenser for befolkningens vægttilstand, sådan som miljøhensyn er blevet en faktor, man stort set per automatik inddrager i enhver lovgivningsmæssig sammenhæng.

Blandt direkte fedmereducerende løsningsmodeller nævner Richelsen, at politikerne kan gøre det billigere at købe sund mad og dyrere at købe den fedme-fremmende – hvor det i dag nærmest er omvendt. Han foreslår også, at undervisning i sund livsstil tages op i folkeskolen, så den støtter forældrenes arbejde. Skolerne skal være et godt eksempel, så der bør serveres sund, gratis mad med sukkerfrie drikkevarer til. Og vejssystemet bør være cykel- og fodgængervenligt, tilføjer Bjørn Richelsen:

– Børn skal kunne gå og cykle til skole. De skal absolut ikke køres. Også på det punkt er det den amerikanske livsstil, der er slået igennem i Danmark.

FORÆLDREANSVAR

I det hele taget handler det om at forebygge frem for at helbrede, for kampen mod fedme og overvægt har vist sig at være et klassisk Sisyfos-projekt. Lider man af fedme, er det næsten umuligt at komme tilbage til normalvægten, viser fedmeforskningen, og derfor retter Bjørn Richelsen i særdeleshed blikket mod børn og unge for at få sin mission om en mere normalvægtig befolkning opfyldt.

– Modernælken er ret sød, og børn vil fra naturen gerne have sukker. Forældre har et opdragelsesansvar. Det gælder lige fra, at børn skal lære at omgås fjernsynet på en fornuftig måde, til at lære dem at spise varieret og ikke blot fortsætte med den sukkersøde "baby-smag". Forældre bør også lære børn,

hvordan god kost laves. Ellers ender de kommende generationer med at være fuldkommen fremmedgjorte i forhold til god mad, og så bliver det svært at undgå fedme og overvægt, siger fedmeforskeren.

Det handler ikke om at være fanatisk, minder han om. Man kan godt drikke en cola i ny og næ eller køre ind til McDonald's en gang imellem. Det må bare ikke være en hverdagsforeteelse.

FOTO: LARS KRUSE/AU-FOTO

Formand for Ernæringsrådet, professor Bjørn Richelsen, anbefaler, at man spiser godt med frugt og grønt, men man behøver ikke være fanatisk. Et stykke chokolade i ny og næ skader ikke.

ÅRHUS-LÆGER

BEKÆMPER FOLKESYGDOMME

Tre læger fra Århus Universitetshospital gør en ekstra indsats for at bekæmpe store folkesygdomme i Danmark. Ved siden af fast job inden for Århus Universitetshospitals regi sidder de som formænd i tre af landets største patientforeninger: Kræftens Bekæmpelse, Hjerteforeningen og Diabetesforeningen.

De tre er henholdsvis cheflæge, dr.med. Anne Thomassen, overlæge, professor og dr.med. Torsten Toftegaard Nielsen og forskningsoverlæge, dr.med. Allan Flyvbjerg.

Det er ikke usædvanligt, at læger har en rådgivende funktion inden for forskellige instanser i sundhedssystemet og på den måde medvirker til at forbedre systemet. Men ikke mange træder direkte frem og påtager sig en offentlig politisk rolle. De tre fortæller, at de oplever en tilfredsstillelse, både på patienternes og egne vegne, ved at stille deres viden og erfaring som læger til rådighed for patientforeningerne, som dermed opnår faglig tyngde og større mulighed for at opnå politisk indflydelse.

Alle er blevet formand inden for de seneste fem år, og det er sket ganske tilfældigt og uafhængigt af hinanden.

GENNEMSLAGSKRAFT ER MÅLET

Anne Thomassen blev for fire år opfordret til at blive formand for Kræftens Bekæmpelse. Hun var lige blevet udnævnt som cheflæge på Århus Kommunehospital og havde på det tidspunkt været engageret i Hjerteforeningen i adskillige år, men ikke i Kræftens Bekæmpelse.

– Jeg blev overrasket, men syntes, det ville være en spændende opgave, selvom jeg ikke er kræftlæge. Der er tradition for, at man netop ikke vælger en kræftlæge til posten som formand. Omvendt er jeg ansat ved et sygehus med store kræftafdelinger, så området ville ikke være fremmed for mig, siger cheflæge dr.med. Anne Thomassen, der netop er blevet genvalgt som formand af sin hovedbestyrelse.

Allan Flyvbjerg blev også overrasket, da han blev opfordret til at søge formandsposten i Diabetesforeningen.

– Min eneste spekulation var, at jeg ikke havde den politiske erfaring, men omvendt vidste jeg, at jeg ville være faglig kompetent og kunne tilføre foreningen en masse i kraft af min store viden om diabetes, siger forskningsoverlæge, dr.med. Allan Flyvbjerg, der blev formand i december 2000 og netop er blevet genvalgt.

For hjertelæge, professor, dr.med. Torsten Toftegaard Nielsens vedkommende kom posten som formand i Hjerteforeningen som en naturlig udvikling. For 10 år siden blev han medlem af foreningens forskningsudvalg, og for seks år siden gik han ind i bestyrelsen, som han i 2002 blev formand for.

HJERTEPLAN BLEV MODEL

Ingen af de tre formænd havde planlagt, at de ved siden af lægegerningen ville have en politisk løbebane.

– Målet med en patientforening er at få gennemslagskraft. Foreningens politi-

ske ambition er at opnå, at patienterne lever godt med deres hjertesygdomme så længe som overhovedet muligt, siger professor Torsten Toftegaard Nielsen.

Han begyndte at beskæftige sig med den politiske side af sundhedssystemet, da han for godt 10 år siden som hjertelæge fandt behandlingstilstandene helt urimelige i Danmark – set i forhold til, hvad andre lande kunne tilbyde patienterne. Dengang lykkedes det ham sammen med andre hjertelæger at åbne politikernes øjne for den daværende høje dødelighed blandt hjertepatienter, og deres indsats førte til landets første hjerteplan.

FLINKEPIGER OG -DRENGE

Det er først i den tid, Allan Flyvbjerg har siddet som formand for Diabetesforeningen, at diabetikerne i Danmark har fået en tilsvarende handlingsplan. Den blev vedtaget i efteråret 2003 og skal bl.a. sikre en ensartet behandling til samtlige diabetespatienter landet over.

– Der har været uacceptabelt stor regional forskel på, hvor god behandling en patient fik, forklarer Allan Flyvbjerg.

Han tilføjer, at det ikke sker fra den ene dag til den anden, men det er en stor sejr at have været med til at sikre, at arbejdet er i gang.

– Det er sjovt med den nye politikerrolle. Vi læger er generelt nogle flinke piger og - drenge og retter sig efter de anvisninger, der kommer fra universiteterne og ministeriet, som prioriterer og sætter rammerne for, hvad der skal laves i afdelingerne og forskningslaboratorierne.

Som formand for Diabetesforeningen er jeg nu med til at sætte nogle fingeraftryk på de prioriteringer og rammer, som bliver udstukket oppefra. Jeg ser det lidt sådan som et stort tankskib, som sejler i en eller anden retning. Jeg får som ene mand ikke skibet til at vende om, men er med til at finjustere kursen på det. Og kan jeg det, er jeg en glad mand. Ikke blot på egne vegne, men også på vegne af diabetikerne, siger han.

Allan Flyvbjerg sammenligner de resultater, Diabetesforeningen har opnået ved at lægge vedvarende pres på politikerne og få dem til at prioritere diabetesplanen, med de store opdagelser, som gøres inden for forskningen.

– Som formand for foreningen er jeg kommet til at se, at hvis det politiske arbejde kan føre den viden, vi allerede har, ud i livet, så rykker det lige så meget som de landvindinger, vi har nået inden for forskningen, siger Allan Flyvbjerg.

KOMMER MED LØSNINGERNE

I Kræftens Bekæmpelse arbejdes der på lignende vis på at forbedre vilkårene for kræftpatienterne i takt med, at forskningen finder nye behandlinger og medicin. Også på forebyggelsesområder sætter foreningen ind. Det er Kræftens Bekæmpelse, der har uddannet landets rygestop-konsulenter, og for at forbedre patienternes oplevelse af sygdomsforløbet udviklede foreningen i sin tid et kommunikationskursus for læger. Det er tiltag som disse, Kræftens Bekæmpelse på eget initiativ bruger de indsamlede midler på.

UNDGÅ KRÆFT

STATISTIKKEN SIGER, AT HVER TREDJE DANSKER FÅR KRÆFT. 200.000 DANSKERE HAR KRÆFT. HALVDELEN DØR AF SYGDOMMEN. DER KONSTATERES 30.000 NYE TILFÆLDE HVERT ÅR.

30 PROCENT AF DEM ER FORÅRSAGET AF NOGET, SOM KUNNE FOREBYGGES. DEN STØRSTE ENKELTFAKTOR ER TOBAK.

CHEFLÆGE PÅ ÅRHUS SYGEHUS ANNE THOMASSEN, DER ER FORMAND FOR KRÆFTENS BEKÆMPELSE, GIVER FØLGENDE GODE RÅD TIL, HVORDAN MAN SELV KAN VÆRE MED TIL AT MINDSKE RISIKOEN FOR AT FÅ KRÆFT:

1. **UNDGÅ TOBAK**
2. **UNDGÅ SOLBADNING, ISÆR SOLSKOLDNING**
3. **UNDGÅ OVERVÆGT, SOM ER MED TIL AT ØGE RISIKOEN FOR BRYST- OG TARMKRÆFT**
4. **UNDGÅ FYSISK INAKTIVITET**
5. **SPIS SUNDT OG SPIS RIGELIGT MED FRUGT OG GRØNT**

KRÆFTENS BEKÆMPELSE ER DANMARKS STØRSTE PATIENTFORENING MED 300.000 MEDLEMMER. FORENINGENS INDSAMLEDE MIDLER BRUGES TIL FOREBYGGELSE, PATIENTSTØTTE OG FORSKNING.

KILDE: CHEFLÆGE DR.MED. ANNE THOMASSEN

– Vi kommer ikke til politikerne og kræver, at de selv skal finde løsningerne på en række svære problemer. Med de indsamlede midler forsker vi i områder, der ellers ikke ville blive forsket i. Derudover samler vi viden og afprøver praktiske forhold på en række problemer. Først da går vi til politikerne, siger Anne Thomassen, der repræsenterer landets største patientforening med omkring 300.000 medlemmer.

Det er helt afgørende for gennemslagskraften, mener hun, at patientforeningerne gør deres forarbejde ordentligt, så de problemer og løsningsforslag, de vil have politikerne til at tage stilling til, er veldokumenterede:

– Man kan jo foreslå politikerne alverdens ting og sager. Derfor er det vigtigt for dem, at det er undersøgt, så de med sindsro kan argumentere for en sag, når de bliver kritiseret. Og det skal de opleve hver gang, så de ikke bliver trætte af os. De må aldrig opleve at løbe med en sag, der får dem til at tabe ansigt. Det skal være vindere.

IKKE TJENER FOR POLITIKERNE

Den holdning deler Torsten Toftegaard Nielsen med Anne Thomassen, men gør også opmærksom på, at det ikke skal forstås på den måde, at politikerne blot kan bruge patientforeninger som leverandør af gode sager, de kan markere sig på. Det er et politisk spil, hvor begge parter skal opnå noget.

– Vi skal være sparringspartner for politikerne. De skal vide, at det, de står frem med, er rigtigt, så de skal kunne stole på de informationer, de får fra os. Omvendt skal de også være lidt bange for patientforeningerne. Vi får tingene igennem på den måde, at vi tager en sag med hold i virkeligheden, og gør den

forståelig. Så forståelig, at hvis ikke politikerne gør noget, så kan det skabe uro, siger Torsten Toftegaard og tilføjer:

– Det handler også om at have politisk tæft, for det er ikke nok at have ret. Det er bedre at få ret!

Det er ikke altid let at få politikernes opmærksomhed rettet på en sag. Det har Diabetesforeningen oplevet i årevis, og den begyndte derfor sidste år at overveje at tage mere markante politiske virkemidler i brug – for eksempel at rulle 500 kørestole ind på Christiansborg for at vise, at så mange diabetikere får deres ben sat af i løbet af et år, fordi de ikke har fået den rigtige behandling.

– Vi overvejede, om vi skulle droppe pænheden og blive mere journalistisk appellerende. I dag er jeg glad for, at vi i foreningen har opretholdt lødigheden og stædigheden. Det er politik, og det er ok at bruge de politiske virkemidler, men jeg tror, der bliver lyttet til os, fordi der altid er rimelighed i de udmeldinger, der kommer fra os, og der er videnskabelig dækning for det, siger Allan Flyvbjerg.

FOR FÅ LÆGER TØR

Der er ikke mange læger, der på den måde i øvrigt giver sig i kast med at bringe deres videnskabelige viden ind i det politiske spil ved at være repræsentant for en patientforening eller andre politiske instanser. Det kan der være forskellige grunde til, angiver de tre formænd.

– Vi er for pæne som læger. Det er for tit, vi ikke stiller spørgsmålstejn ved, hvorfor vi skal gøre sådan og sådan – for det anviser Sundhedsstyrelsen. Der vil være situationer, hvor man kan se, at det kan gøres bedre, men så er problemet, at man som menig læge eller ansat på et universitet ikke har redskaberne til at gøre noget ved det, siger Allan Flyvbjerg.

Og så kan forsigtighed spille ind, mener Anne Thomassen:

– Der kan medføre konfliktende roller for en læge at være i en afdeling, som har forbindelse med den patientforening, man repræsenterer. Man kan risikere at blive anklaget for at varetage sine egne interesser. Det kan man komme uden om ved at gøre som Kræftens Bekæmpelse og vælge en formand, som ikke er kræftlæge.

Manglende evne og decideret ulyst til at kommunikere til en bred offentlighed kan også være en anden grund, tilføjer Torsten Toftegaard Nielsen.

– Fra universitetsverdenen har man for lidt træning i at kommunikere enkelt og forståeligt. Og der er tilmed en vis foragt for dem, der gør det. Inden for vores fag er der en udpræget ide om, at man ikke kan være en stor videnskabsmand, hvis man kan forklare sin forskning over for almindelige mennesker. Så opfattes man snarere som smådum, siger han og fortsætter:

– Det har irriteret mig, at der i den akademiske verden har været en afstandtagen til folkelig kommunikation, og det er simpelthen bizart, for det er det allersværeste at kunne sige tingene med almindelige ord, så folk kan forstå det, og det stadig er rigtigt, det, man siger.

Torsten Toftegaard Nielsen fornemmer dog, at den omtalte afstandtagen er aftagende.

– Det er blevet bedre, men det er stadig et problem, at den viden, der er i den akademiske verden, ikke kommer i spil i den brede offentlighed. Og som videnskabsmand trakter man efter at finde den absolutte objektive sandhed, hvis den overhovedet findes, men den er ikke noget værd, hvis den ikke bliver formidlet.

UNDGÅ HJERTESYGDOMME

HJERTEFORENINGEN HAR 82.000 MEDLEMMER. FORENINGEN BRUGER HALVDELEN AF SIN DISPONIBL KAPITAL TIL FORSKNING FOR AT GØRE DAGLIGDAGEN MERE TÅLELIG FOR DEM, DER HAR HJERTESYGDOM, OG FOR AT FINDE VEJ TIL, AT DER KOMMER FLERE PATIENTER TIL. DERUDOVER DRIVER FORENINGEN EN RÆKKE RÅDGIVNINGSCENTRE.

DEN FØRSTE HJERTEPLAN VEDRØRENDE KIRURGISK BEHANDLING AF PATIENTER MED KRANSÅREFORKALKNING KOM I 1993, OG DEN ER LØBENDE BLEVET EVALUERET.

MAN KAN SELV GØRE FØLGENDE FOR AT UNDGÅ DEN TYPE HJERTESYGDOMME, SOM SKYLDES ÅREFORSNÆVRING, VED AT:

1. LADE VÆRE MED AT RYGE
2. KENDE SIT BLODTRYK – ISÆR HVIS MAN ER OVER 45 ÅR
3. KENDE SIN KOLESTEROLVÆRDI
4. MOTIONERE I LET TIL MODERAT TEMPO EN HALV TIME HVER DAG, EVT. TO GANGE ET KVARTER
5. SPISE RIGELIGT MED FRUGT OG GRØNT

KILDE: FORMAND FOR HJERTEFORENINGEN, PROFESSOR DR.MED. TORSTEN TOFTEGAARD NIELSEN

UNDGÅ DIABETES

DER ER IKKE FØRT REGISTER OVER DIABETIKERE I DANMARK. MAN ANSLÅR, AT DER ER 20.000 DANSKERE MED TYPE 1 DIABETES OG OMKRING 130.000 MED TYPE 2. DERUDOVER HAR ANTAGELIGT 150.000 DANSKERE TYPE 2 DIABETES UDEN ENDNU AT HAVE FÅET DEN DIAGNOSTICERET. BLANDT ANDET FOR AT FINDE DEM OG FÅ DEM I BEHANDLING HAR DIABETESFORENINGEN, DER REPRÆSENTERER 60.000 MEDLEMMER, PRESSET PÅ FOR AT FÅ EN LANDSDÆKKENDE HANDLINGSPLAN FOR DIABETIKERE. DEN KOM I EFTERÅRET 2003. DEN FINDES I SIN HELHED PÅ WWW.DIABETESFORENINGEN.DK

TYPE 2 ER PÅ MANGE MÅDER EN LIVSSTILSSYGDOM, OG MAN KAN DERFOR SELV GØRE SIT TIL AT UNDGÅ SYGDOMMEN OG DENS INVALIDERENDE FØLGER:

1. VED AT Dyrke REGELMÆSSIG MOTION/FYSISK AKTIVITET – CA. 30 MINUTTER OM DAGEN
2. VED AT SPISE SUNDT
3. VED AT UNDGÅ TOBAK
4. VED KUN AT INDTAGES ALKOHOL I MODERATE MÆNGDER

KILDE: FORMAND FOR DIABETESFORENINGEN, FORSKNINGSOVERLÆGE, DR.MED. ALLAN FLYVBJERG

FOTO: SYS CHRISTINA VESTERGAARD

For 50 år siden modtog Aarhus Universitet godset Sandbjerg ved Sønderborg af Ellen Dahl. Det blev fejret med en flot slotskoncert i parken.

SOL OG SANG

OVER SANDBJERG

De mange medbragte paraplyer kadede sig sikkert, for i modsætning til alt andet fik de slet ikke lov til at udfolde sig, da der var slotskoncert på Sandbjerg Gods den 29. august. Koncerten var arrangeret for at markere, at det i år er 50 år siden, godset blev overdraget til Aarhus Universitet. Under en højblå sensommerhimmel slog publikum i stedet campingbordene op, dækkede dem med duge, mad og drikke og lænede sig tilbage

i klappstolene for at nyde sang og musik fra den scene, slotsparken var blevet forsynet med til lejligheden. Koncertprogrammet bød på tre timers underholdning af vokalgruppen Nfinity, de musikstuderendes bigband Sound of Swing, det country-inspirerede band Satellites med tre sangerinder i front og det 30 mand store korensemble Vocal Line, der rundede slotskoncerten af.

DEN SØNDERJYSKE FILIAL

For 50 år siden modtog Aarhus Universitet en bemærkelsesværdig gave: et gods ved Alssund i Sønderjylland. Giveren var fru Ellen Dahl, enke efter overretssagfører Knud Dahl. Efter afslutningen på Anden Verdenskrig besluttede det barnløse par sig for at overdrage Sandbjerg til "et nationalt formål med særligt henblik på en dansk indsats i Sydslesvig". Inden parret nåede at tage endelig stilling til, hvem der skulle arve godset, døde Knud Dahl. Først ni år senere udpegede Ellen Dahl Aarhus Universitet som arving, fordi hun nærede et ønske om at være med til at sikre "en stærkere og stærkere følelse af kontinuiteten i livet" hos befolkningen, og et universitet anså hun som noget bestandigt og uforgængeligt, fordi det ville være upåvirket af eventuelt skiftende styreformer og regimer.

Parret havde tidligere skænket ejendommen Strandkær på Mols til Naturhistorisk Museum, som i dag bruger stedet til forskning under navnet "Molslaboratoriet". Det var også tanken, at Naturhistorisk Museum skulle have arvet Sandbjerg, men den daværende leder af museet, Harald Thamdrup, var bekymret for

den økonomiske byrde, der ville følge med gaven. Derfor foreslog han i stedet, at universitetet fik Sandbjerg Gods. Hans ide var at koble godset til det professorat i historie, som havde særligt fokus på Sønderjyllands historie. Og sådan blev det.

Det var planen allerede fra overtagelsen i 1954, at Sandbjerg Gods i nogen udstrækning skulle bruges som kursus- og conferencecenter. Den aktivitet er i dag den dominerende, og godset er især de seneste 10 år blevet ud- og ombygget massivt, så det i dag fungerer som kursusejendom med moderne faciliteter med kapacitet til 86 overnattende personer.

LÆS MERE OM GODSETS KURSUSFACILITETER, HISTORIEN OG BELIGGENHEDEN PÅ WWW.SANDBJERG.DK

SAMLET VÆRK OM SANDBJERG

Et samlet værk om Sandbjerg gennem tiden og som kulturel institution har aldrig tidligere været skrevet. Derfor tog en række personer med tilknytning til Sandbjerg og medarbejdere ved universitetet for fire år siden initiativ til, at et sådant blev udgivet, så det kunne ligge klar til 50-års jubilæet for Sandbjergs status som en del af Aarhus Universitet. Værket er netop udkommet som planlagt i jubilæumsåret og indeholder tekster af forskellige forfattere om historie og kulturhistorie samt om omegnens naturhistorie. Her er fortællinger om, hvordan Sandbjerg spillede en rolle i statskuppet i 1784, om stedets brændevinsproduktion og om, hvordan det nu kan være, at stedet hedder Sandbjerg, når det ligger et sted, hvor der ikke er noget bjerg – ikke engang en bakke – og jorderoverfladen i øvrigt består af fed moræneler uden sandforekomster.

Bogen er redigeret af lektor Søren Rasmussen, der har været Aarhus Universitets administrator af Sandbjerg Gods siden april 1997. Den koster 298 kroner og kan købes hos boghandleren eller ved direkte henvendelse til Aarhus Universitetsforlag på tlf. 8942 5370 eller unipress@au.dk

CAMPUS

NY AVIS PÅ AARHUS UNIVERSITET

FOTOS: ANDERS CORRELL

Mandag den 13. september fik Aarhus Universitet en ny avis.

Efter 31 år med den hæderkronede universitetsavis *information&debat* var tiden moden til fornyelse, og *CAMPUS* blev sendt på gaden.

Første eksemplar af CAMPUS i trykken.

CAMPUS er avisen, der sætter fokus på forskningen, studierne og livet på Aarhus Universitet. Det er her, man læser den perspektiverende nyhedsartikel, den inspirerende reportage, det nærgående interview og den sjove bagside. Det er også her, man finder vej til de spændende foredrag og arrangementer, de nye bøger og de korte meddelelser fra universitetet. *CAMPUS* er avisen, der skriver om hele universitetet. Ikke hver gang og ikke hele tiden, men i det store hele.

Målet for redaktionen er at skabe en flot og seriøs avis, der kan medvirke til at opbygge et fællesskab og en identitet blandt studerende og medarbejdere og profilere Aarhus Universitet. Avisens navn er inspireret af det enestående campus-byggeri, som udgør de ydre rammer for livet på Aarhus Universitet.

Redaktionen på *CAMPUS* og *AU-gustus* er identisk, ligesom en del af det redaktionelle stof er identisk – dog vinklet forskelligt. Har du lyst til at abonnere på *CAMPUS*, kan du henvende dig til Torben Johansen, tlf. 8942 1108, e-mail: taj@adm.au.dk. Abonnement koster 150 kr. om året, for studerende ved Aarhus Universitet 100 kr. *CAMPUS* udkommer hver 2. mandag i semestermånederne ca. 20 gange om året. Avisen bliver også lagt på nettet som en pdf-fil på www.au.dk/campus